Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

24 päivänä helmikuuta 2022*

Ennakkoratkaisupyyntö – Palvelujen tarjoamisen vapaus – Henkivakuutus – Sijoitusrahastoon sidotut (”unit-linked”) henkivakuutukset – Direktiivi 2002/83/EY – 36 artikla – Direktiivi 2002/92/EY – 12 artiklan 3 kohta – Sopimuksentekoa edeltävää tiedottamista koskeva velvollisuus – Sijoitussidonnaisten vakuutusten perustana olevien varojen luonnetta koskevat tiedot – Soveltamisala – Ulottuvuus – Direktiivi 2005/29/EY – 7 artikla – Sopimattomat kaupalliset menettelyt – Harhaanjohtava mainitsematta jättäminen

Yhdistetyissä asioissa C-143/20 ja C-213/20,

joissa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvista ennakkoratkaisupyynnöistä, jotka Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie (Varsovan Warszawa-Wolan kaupunginosan piirioikeus, Puola) on esittänyt 24.3.2020 ja 2.10.2019 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet unionin tuomioistuimeen 24.3.2020 ja 12.5.2020, saadakseen ennakkoratkaisun asioissa

A

vastaan

O (C-143/20),

ja

G.W.

ja

E.S.

vastaan

A. Towarzystwo Ubezpieczeń Życie S.A. (C-213/20),

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: toisen jaoston puheenjohtaja A. Prechal, joka hoitaa kolmannen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit J. Passer, F. Biltgen, L. S. Rossi (esittelevä tuomari) ja N. Wahl,

* Oikeudenkäyntikieli: puola.

julkisasiamies: M. Bobek,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– G.W. ja E.S., edustajanaan A. Lengiewicz, radca prawny,

– A. Towarzystwo Ubezpieczeń Życie S.A., edustajinaan A. M. Pukszto, radca prawny, ja S. Sołtysik, adwokat,

– Puolan hallitus, asiamiehenään B. Majczyna,

– Kreikan hallitus, asiamiehinään S. Chala, S. Charitaki ja S. Papaioannou,

– Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajinaan F. Meloncelli ja A. Collabolletta, avvocati dello Stato,

– Euroopan komissio, asiamiehinään S. L. Kalėda, N. Ruiz García, T. Scharf, H. Tserepa-Lacombe ja B. Sasinowska,

kuultuaan julkisasiamiehen 2.9.2021 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat henkivakuutuksesta 5.11.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/83/EY (EYVL 2002, L 345, s. 1) 36 artiklan 1 kohdan, luettuna yhdessä kyseisen direktiivin liitteessä III olevan A kohdan a.11 ja a.12 alakohdan kanssa, tulkintaa, sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta 11.5.2005 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/29/EY (sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva direktiivi) (EUVL 2005, L 149, s. 22) 7 artiklan tulkintaa ja vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta 25.11.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/138/EY (Solvenssi II) (EUVL 2009, L 335, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 11.12.2013 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2013/58/EU (EUVL 2013, L 341, s. 1) (jäljempänä direktiivi 2009/138), 185 artiklan 3 ja 4 kohdan tulkintaa.

2 Nämä kysymykset on esitetty kahdessa asiassa, joista ensimmäisessä asianosaisina ovat yhtäältä A ja toisaalta O (C-143/20) ja toisessa yhtäältä G.W. ja E.S. ja toisaalta A. Towarzystwo Ubezpieczeń Życie S.A. (C-213/20) ja jotka koskevat sellaisten vakuutusmaksujen takaisinmaksua, jotka on maksettu sijoitusrahastoihin sidottujen henkivakuutussopimusten perusteella.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Direktiivi 2002/83

3 Direktiivin 2002/83, joka on kumottu ja korvattu direktiivillä 2009/138, johdanto-osan 2, 5, 35, 39, 44, 50 ja 52 perustelukappaleessa todettiin seuraavaa:

”(2) Henkivakuutusliikkeen aloittamisen ja harjoittamisen helpottamiseksi on tärkeää poistaa kansallisten, valvontaa koskevien lainsäädäntöjen välisiä eroja. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi ja jotta samalla varmistettaisiin kaikissa jäsenvaltioissa vakuutuksenottajille ja edunsaajille riittävä turva, henkivakuutusyrityksiltä vaadittavia taloudellisia takuita koskevat säännökset olisi sovitettava yhteen.

– –

(5) Tämä direktiivi on sen vuoksi tärkeä vaihe kansallisten markkinoiden lähentymisessä yhtenäismarkkinoiksi, ja tätä vaihetta on täydennettävä muilla yhteisön välineillä, jotta kaikki vakuutuksenottajat voivat kääntyä minkä tahansa vakuutuksenantajan puoleen, jonka kotipaikka on yhteisössä ja joka harjoittaa liiketoimintaa siellä sijoittautumisvapauden tai palvelujen tarjoamisen vapauden perusteella, samalla kun heille taataan riittävä suoja.

– –

(35) Vakuutettujen suojaamiseksi on tarpeen, että kukin vakuutusyritys muodostaa riittävän vakuutusteknisen vastuuvelan. – –

– –

(39) On välttämätöntä, että vakuutussopimuksista aiheutuvan vastuun kattamiseen riittävän vakuutusteknisen vastuuvelan, mukaan lukien vakuutusmaksuvastuu, lisäksi vakuutusyrityksillä on täydentävä rahasto, niin sanottu solvenssimarginaali – –. Tämä vaatimus on tärkeä osa toiminnan vakauden valvontaa vakuutettujen henkilöiden ja vakuutuksenottajien suojelemiseksi. – –

– –

(44) Jäsenvaltiossa voimassa olevat sopimusoikeudelliset säännökset, joita sovelletaan tässä direktiivissä tarkoitettuun toimintaan, poikkeavat toisistaan. Vakuutussopimuksia koskevan lainsäädännön yhteensovittaminen ei ole vakuutusalan sisämarkkinoiden toteuttamisen ennakkoehto. Sen vuoksi jäsenvaltioille annettu mahdollisuus soveltaa omaa lainsäädäntöään niihin vakuutussopimuksiin, jotka kattavat jäsenvaltion omalla alueella sijaitsevia sitoumuksia, on luonteeltaan sellainen, että se suo riittävän suojan sitä tarvitseville vakuutuksenottajille. – –

– –

(50) On välttämätöntä säätää toimenpiteistä tapauksissa, joissa yrityksen taloudellinen asema tulee sellaiseksi, että yrityksen on vaikea täyttää vakuutussopimuksista aiheutuvia velvoitteitaan. Erityistilanteissa, joissa vakuutuksenottajien oikeudet ovat uhattuina, on tarpeen myöntää toimivaltaisille viranomaisille valtuudet ryhtyä toimiin riittävän varhaisessa vaiheessa. – –

– –

(52) Vakuutusalan sisämarkkinoilla kuluttaja voi valita useammista ja erilaisista sopimuksista. Jotta kuluttaja saisi täyden hyödyn tästä monipuolisuudesta ja lisääntyvästä kilpailusta, hänelle on annettava kaikki tarpeelliset tiedot, jotta hän voi valita tarpeisiinsa sopivimman sopimuksen. Tämän tiedottamisen tarpeellisuus on sitäkin tärkeämpää, koska sitoumusten kesto voi olla hyvin pitkä. Sen vuoksi on suotavaa sovittaa yhteen vähimmäismääräykset, jotta kuluttaja saa selkeän ja tarkan tiedon hänelle tarjottujen tuotteiden keskeisistä ominaispiirteistä sekä tiedot niistä elimistä, joille vakuutuksenottajien, vakuutettujen tai edunsaajien valitukset voi osoittaa.”

4 Direktiivin 2002/83 14 artiklan, jonka otsikko on ”Vakuutuskannan luovutus”, 5 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”Tämän artiklan mukaisesti hyväksytty luovutus – – on välittömästi voimassa vakuutuksenottajiin, vakuutettuihin ja niihin muihin henkilöihin nähden, joilla on siirretyistä sopimuksista johtuvia oikeuksia tai velvoitteita.

– –”

5 Kyseisen direktiivin 35 artiklan, jonka otsikko on ”Peruuttamista koskeva määräaika”, 1 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on määrättävä, että vakuutuksenottajalla, joka tekee yksilöllisen henkivakuutussopimuksen, on oikeus peruuttaa sopimus määräajassa, joka on 14–30 päivää siitä, kun hän sai tiedon sopimuksen tekemisestä.

Vakuutuksenottajan tekemä peruutusilmoitus vapauttaa hänet kaikista vastaisista sopimusvelvoitteista.

Peruutuksen muut oikeusvaikutukset ja sen edellytykset määräytyvät sopimukseen 32 artiklan mukaan sovellettavan lain perusteella; tämä koskee erityisesti menettelytapoja, joita käyttäen vakuutuksenottajalle ilmoitetaan sopimuksen tekemisestä.”

6 Mainitun direktiivin 36 artiklassa, jonka otsikko on ”Vakuutuksenottajalle annettavat tiedot”, säädettiin seuraavaa:

”1. Ennen vakuutussopimuksen tekemistä vakuutusyrityksen on ilmoitettava vakuutuksenottajalle vähintään ne tiedot, jotka ovat liitteessä III olevassa A kohdassa.

– –

3. Sitoumusjäsenvaltio voi vaatia, että vakuutusyritykset antavat lisätietoja liitteessä III oleviin tietoihin, kuitenkin ainoastaan jos nämä tiedot ovat tarpeellisia vakuutuksenottajalle sitoumuksen olennaisten seikkojen ymmärtämiseen.

4. Sitoumusjäsenvaltio antaa tämän artiklan ja liitteen III täytäntöönpanoa koskevat yksityiskohtaiset määräykset.”

7 Saman direktiivin 53 artiklan, jonka otsikko on ”Vakuutuskannan luovutus”, 6 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”Tämän artiklan mukaisesti hyväksytty luovutus – – on välittömästi voimassa vakuutuksenottajiin, vakuutettuihin ja kaikkiin muihin henkilöihin nähden, joilla on luovutetuista sopimuksista johtuvia oikeuksia tai velvoitteita.

– –”

8 Direktiivin 2002/83 liitteessä III, jonka otsikko on ”Vakuutuksenottajille annettavat tiedot”, täsmennettiin seuraavaa:

”Seuraavat tiedot, jotka on annettava tiedoksi vakuutuksenottajalle joko (A) ennen sopimuksen tekemistä tai (B) sopimuksen voimassaoloaikana, on ilmoitettava selkeästi ja täsmällisesti kirjallisina ja niiden on oltava annettu sitoumusjäsenvaltion virallisella kielellä.

– –

A. Ennen sopimuksen tekemistä

Vakuutusyritystä koskevat tiedot	Sitoumusta koskevat tiedot
– –	– – a.11. Niiden osuuksien määrittely (laskentayksiköissä), joihin edut on sidottu, sellaisten sopimusten osalta, joiden pääoma on vaihtuva a.12. Sijoitussidonnaisista vakuutuksista niiden perustana olevien varojen luonne – –”

Direktiivi 2002/92/EY

9 Vakuutusedustuksesta 9.12.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/92/EY (EYVL 2003, L 9, s. 3), joka on 23.2.2018 alkaen kumottu ja korvattu vakuutusten tarjoamisesta 20.1.2016 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2016/97 (EUVL 2016, L 26, s. 19), johdanto-osan 9 ja 11 perustelukappaleessa todettiin seuraavaa:

”(9) Vakuutustuotteiden jakelijoina voivat toimia monentyyppiset henkilöt tai laitokset, kuten asiamiehet, välittäjät ja vakuutusedustusta harjoittavat pankit. Toimijoiden tasapuolinen kohtelu ja asiakkaan suoja edellyttävät, että kaikki nämä henkilöt tai laitokset kuuluvat tämän direktiivin soveltamisalaan.

– –

(11) Tätä direktiiviä olisi sovellettava henkilöihin, joiden liiketoimintana on vakuutusedustuspalvelujen tarjoaminen kolmansille korvausta vastaan, joka voi olla rahallinen tai näiden edustajien tuottamiin palveluihin liittyvä muunlainen sovittu taloudellinen etu.”

10 Kyseisen direktiivin 1 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”1. Tällä direktiivillä vahvistetaan jäsenvaltioon sijoittautuneiden tai sijoittautumaan aikovien luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden vakuutus- ja jälleenvakuutusedustustoiminnan aloittamista ja harjoittamista koskevat säännöt.

2. Tätä direktiiviä ei sovelleta vakuutussopimuksia koskevia edustuspalveluja tarjoaviin henkilöihin, jos kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:

– –

b) vakuutussopimus ei ole henkivakuutussopimus;

– –”

11 Mainitun direktiivin 2 artiklassa, jonka otsikko on ”Määritelmät”, säädettiin seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

– –

3) 'vakuutusedustuksella' esittelemistä, ehdottamista tai muuta vakuutussopimusten tekemiseen liittyvää valmistelevaa toimintaa tai tällaisten sopimusten tekemistä, tai avustamista vakuutussopimuksen hoidossa ja täyttämisessä erityisesti vahinkotapauksissa;

– –

(5) ’vakuutusedustajalla’ luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka korvausta vastaan aloittaa vakuutusedustuksen tai harjoittaa sitä;

– –”

12 Saman direktiivin 12 artiklan, jonka otsikko on ”Vakuutusedustajan antamat tiedot”, 3 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”Ennen vakuutussopimuksen tekemistä vakuutusedustajan on erityisesti asiakkaan antamien tietojen perusteella ainakin täsmennettävä kyseisen asiakkaan vaatimukset ja tarpeet sekä syyt, joihin asiakkaalle tietyn vakuutustuotteen osalta mahdollisesti annetut neuvot perustuvat. Nämä tiedot on mukautettava suhteessa ehdotetun vakuutussopimuksen monitahoisuuteen.”

13 Direktiivin 2002/92 13 artiklan, jonka otsikkona on ”Ilmoittamistavat”, 1 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”Kaikki asiakkaille 12 artiklan mukaisesti ilmoitettavat tiedot on annettava:

– –

b) selkeästi ja täsmällisesti asiakkaan ymmärrettävissä olevassa muodossa;

– –”

Direktiivi 2004/39/EY

14 Rahoitusvälineiden markkinoista sekä neuvoston direktiivien 85/611/ETY ja 93/6/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/12/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 93/22/ETY kumoamisesta 21.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/39/EY (EUVL 2004, L 145, s. 1) johdanto-osan 10 perustelukappaleessa todettiin seuraavaa:

”Tämän direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle olisi jätettävä ne henki- ja vahinkovakuutusyritykset, joiden toiminta on toiminnan vakauden valvonnasta vastaavien toimivaltaisten viranomaisten harjoittaman asianmukaisen valvonnan alaista ja joihin sovelletaan [direktiiviä 2002/83].”

15 Kyseisen direktiivin 2 artiklan, jonka otsikko on ”Poikkeukset”, 1 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”Tätä direktiiviä ei sovelleta:

a) – – direktiivin [2002/83] 1 artiklassa määriteltyihin vakuutusyrityksiin;

– –

c) henkilöihin, jotka tarjoavat sijoituspalvelua, kun tätä palvelua tarjotaan satunnaisesti ammattitoiminnan yhteydessä ja kun tätä ammattitoimintaa säännellään lain säännöksin tai hallinnollisin määräyksin tai ammattikunnan eettisin säännöin, joissa ei suljeta pois tällaisen palvelun tarjoamista;

– –”

16 Direktiivin 2004/39 19 artiklan, jonka otsikko on ”Menettelytapavelvoitteet tarjottaessa sijoituspalveluja asiakkaille”, 3 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”Asiakkaille tai potentiaalisille asiakkaille on toimitettava ymmärrettävässä muodossa asianmukaista tietoa

– sijoituspalveluyrityksestä ja sen tarjoamista palveluista,

– rahoitusvälineistä ja ehdotetuista sijoitusstrategioista; tähän tulisi sisältyä asianmukaista neuvontaa ja varoituksia kyseisiin rahoitusvälineisiin tehtäviin sijoituksiin ja erityisiin sijoitusstrategioihin sisältyvistä riskeistä,

– toimeksiantojen toteuttamispaikoista, sekä

– kuluista ja liitännäisistä veloituksista,

jotta asiakkaat voivat kohtuullisesti ymmärtää tarjottavan sijoituspalvelun ja tietyn rahoitusvälinetyypin ominaispiirteet ja siihen sisältyvät riskit voidakseen tehdä perusteltuja sijoituspäätöksiä. Tämä tieto voidaan esittää vakiomuotoisena.”

Direktiivi 2005/29

17 Direktiivin 2005/29 johdanto-osan 10 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”– – Vastaavasti tätä direktiiviä sovelletaan ainoastaan, mikäli ei ole olemassa erityisiä yhteisön säännöksiä, joilla säädellään tiettyjä sopimattomien kaupallisten menettelyjen näkökohtia, kuten tiedottamisvaatimuksia ja kuluttajille annettavan tiedon esittämismuotoa koskevia vaatimuksia. Tällä direktiivillä tarjotaan kuluttajille suojaa, kun erityistä alakohtaista yhteisön lainsäädäntöä ei ole olemassa, ja kielletään elinkeinonharjoittajia luomasta vääriä vaikutelmia tuotteiden luonteesta. Tämä on erityisen tärkeää, kun kyseessä ovat monimutkaiset tuotteet, joihin liittyy kuluttajan kannalta suuri riski, kuten tietyt rahoituspalvelutuotteet. – –”

18 Kyseisen direktiivin 2 artiklassa, jonka otsikko on ”Määritelmät”, säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

– –

b) ’elinkeinonharjoittajalla’ luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka tämän direktiivin alaan kuuluvissa kaupallisissa menettelyissä toimii tarkoituksessa, joka liittyy hänen elinkeino-, liike-, käsiteollisuus- tai ammattitoimintaansa, ja elinkeinonharjoittajan nimissä tai puolesta toimivaa henkilöä;

c) ’tuotteella’ tavaraa tai palvelua, kiinteä omaisuus, oikeudet ja velvoitteet mukaan luettuina;

d) ’elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisillä kaupallisilla menettelyillä’ (jäljempänä myös ’kaupallisilla menettelyillä’) elinkeinonharjoittajan tointa, mainitsematta jättämistä, käyttäytymistä tai edustamista, kaupallista viestintää, mukaan lukien mainontaa ja markkinointia, joka liittyy välittömästi tuotteen myynnin edistämiseen, myymiseen tai toimittamiseen kuluttajille;

– –”

19 Mainitun direktiivin 3 artiklassa, jonka otsikko on ”Soveltamisala”, säädetään seuraavaa:

”1. Tätä direktiiviä sovelletaan 5 artiklassa tarkoitettuihin elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisiin sopimattomiin kaupallisiin menettelyihin ennen jotakin tuotetta koskevaa liiketointa [, sen aikana] ja sen jälkeen.

– –

4. Jos tämän direktiivin säännökset ovat ristiriidassa sopimattomien kaupallisten menettelyjen yksittäisiä näkökohtia säätelevien muiden yhteisön sääntöjen kanssa, jälkimmäisillä on etusija ja niitä sovelletaan kyseisiin yksittäisiin näkökohtiin.”

20 Saman direktiivin 5 artiklan otsikko on ”Sopimattomien kaupallisten menettelyjen kieltäminen”, ja kyseisessä artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Sopimattomat kaupalliset menettelyt ovat kiellettyjä.

– –

4. Sopimattomia ovat erityisesti kaupalliset menettelyt, jotka ovat:

a) harhaanjohtavia 6 ja 7 artiklassa esitetyn mukaisesti;

tai

b) aggressiivisia 8 ja 9 artiklassa esitetyn mukaisesti.

– –”

21 Direktiivin 2005/29 7 artiklassa, jonka otsikko on ”Harhaanjohtavat mainitsematta jättämiset”, säädetään seuraavaa:

”1. Kaupallista menettelyä pidetään harhaanjohtavana, jos sen asiayhteydessä, kun otetaan huomioon kaikki seikat ja olosuhteet sekä viestintävälineen rajoitukset, jätetään mainitsematta olennaisia tietoja, joita keskivertokuluttaja tarvitsee asiayhteyden mukaan perustellun kaupallisen ratkaisun tekemiseen, ja jos se näin saa tai todennäköisesti saa keskivertokuluttajan tekemään kaupallisen ratkaisun, jota hän ei muuten olisi tehnyt.

2. Harhaanjohtavana mainitsematta jättämisenä, ottaen huomioon 1 kohdassa kuvatut seikat, pidetään myös sitä, jos elinkeinonharjoittaja salaa tai antaa epäselvällä, käsittämättömällä tai moniselitteisellä tavalla tai väärään aikaan kyseisessä kohdassa tarkoitettua olennaista tietoa taikka jättää mainitsematta kaupallisen menettelyn kaupallisen tarkoituksen, ellei se ilmene asiayhteydestä, mikäli jommassakummassa tapauksessa se saa tai todennäköisesti saa keskivertokuluttajan tekemään kaupallisen ratkaisun, jota hän muuten ei olisi tehnyt.

– –

5. Yhteisön lainsäädännössä vahvistettuja kaupallista viestintää, mainonta tai markkinointi mukaan luettuna, koskevia tiedotusvaatimuksia pidetään olennaisina. Liitteessä II, joka ei ole tyhjentävä, on luettelo tällaisista vaatimuksista.”

22 Kyseisen direktiivin liitteen II mukaan direktiivin 7 artiklassa tarkoitettuihin olennaisina pidettäviin tietoihin kuuluvat direktiivin 2002/83 36 artiklassa tarkoitetut tiedot ja direktiivin 2002/92 12 ja 13 artiklassa tarkoitetut tiedot.

Direktiivi 2009/138

23 Direktiivin 2009/138 309 artiklan, jonka otsikko on ”Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on saatettava [185 artiklan] noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan 31 päivään maaliskuuta 2015 mennessä.

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuja lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2016.

– –”

24 Kyseisen direktiivin 310 artiklan otsikko on ”Kumoaminen”, ja mainitun artiklan mukaan direktiivi 2002/83 kumotaan 1.1.2016 alkaen.

Direktiivi 2014/65

25 Rahoitusvälineiden markkinoista sekä direktiivin 2002/92/EY ja direktiivin 2011/61/EU muuttamisesta 15.5.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/65/EU (EUVL 2014, L 173, s. 349), sellaisena kuin se on muutettuna 23.6.2016 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2016/1034 (EUVL 2016, L 175, s. 8) (jäljempänä direktiivi 2014/65), 93 artiklan, jonka otsikko on ”Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on hyväksyttävä ja julkaistava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset viimeistään 3 päivänä heinäkuuta 2016. Niiden on viipymättä toimitettava nämä säännökset kirjallisina komissiolle.

Jäsenvaltioiden on sovellettava näitä säännöksiä 3. tammikuuta 2018 alkaen. – –”

26 Direktiivin 2014/65 94 artiklan otsikko on ”Kumoaminen”, ja kyseisen artiklan mukaan direktiivi 2004/39 kumotaan 3.1.2018 alkaen.

Puolan oikeus

Siviililaki

27 Siviililain (Kodeks cywilny), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasioissa (jäljempänä siviililaki), 58 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Oikeustoimi, joka on lainvastainen tai jolla pyritään kiertämään lakia, on pätemätön, ellei asiaankuuluvassa säännöksessä säädetä muusta seurauksesta muun muassa säätämällä, että oikeustoimen pätemättömät määräykset korvataan asiankuuluvilla lain säännöksillä.”

28 Siviililain 808 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Vakuutuksenottaja voi tehdä vakuutussopimuksen kolmannen osapuolen lukuun. Vakuutettua ei ole välttämätöntä nimetä sopimuksessa, ellei vakuutuksen kohteen määrittäminen sitä edellytä.”

Vakuutustoimintalaki

29 Vakuutustoiminnasta 22.5.2003 annetun lain (ustawa o działalności ubezpieczeniowe; Dz. U. nro 124, järjestysnumero 1151), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasioissa (Dz. U. 2010, nro 11, järjestysnumero 66) (jäljempänä vakuutustoimintalaki), 13 §:n 4 momentissa säädettiin seuraavaa:

”Tämän lain liitteessä olevan I jakson 3 ryhmässä tarkoitetun sijoitusrahastoon sidotun henkivakuutuksen osalta vakuutusyrityksen on täsmennettävä tai mainittava vakuutussopimuksessa seuraavat:

1. luettelo ehdotetuista sijoitusrahastoista;

2. säännöt etuuksien arvon ja vakuutuksen takaisinostoarvon määräytymiselle, mukaan lukien säännöt sijoitusrahasto-osuuksien lunastamiselle ja määräajat etuuden käteiseksi muuttamiseen ja maksamiseen;

3. säännöt siitä, miten rahasto sijoittaa pääomaansa, mukaan lukien etenkin rahaston muodostavien varojen ominaispiirteet, kriteerit varojen valinnalle ja periaatteet niiden hajauttamiselle sekä muut sijoituksia koskevat rajoitukset;

4. säännöt ja määräajat sijoitusrahasto-osuuksien arvostamiselle;

5. säännöt kulujen ja kaikkien muiden vakuutusmaksuihin kohdistuvien tai sijoitusrahastolta perittävien maksujen määrän määräytymiselle;

6. säännöt vakuutusmaksujen allokoinnista sijoitusrahasto-osuuksiksi erityisesti 4 ja 5 kohdassa tarkoitetuilta osin, ja ajankohta, jona maksut muunnetaan rahasto-osuuksiksi.”

30 Vakuutustoimintalain liitteen mukaan sen I jakson 3 ryhmän soveltamisalaan kuuluu ”sijoitusrahastoon sidottu henkivakuutus”.

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

Asia C-143/20

31 O, joka on Puolaan sijoittautunut oikeushenkilö, teki vakuutuksenottajana vakuutusyhtiön kanssa sijoitusrahastoon sidotun ryhmähenkivakuutussopimuksen.

32 Kyseinen sopimus koski vakuutettujen suorittamien vakuutusmaksujen keräämistä ja sijoittamista kyseisten maksujen perusteella koottuun sijoitusrahastoon. Rahaston säännöissä täsmennettiin, että mainitut maksut muunnettaisiin sijoitusrahasto-osuuksiksi ja sijoitettaisiin sijoitusyhtiön liikkeelle laskemiin todistuksiin, joiden arvo perustui indeksiin.

33 Kyseinen vakuutusyritys sitoutui vastikkeena maksamaan etuudet siinä tapauksessa, että vakuutettu kuolee tai, jos vakuutettu on elossa, vakuutuskauden päättyessä. Kyseisten etuuksien määrän ei pitänyt olla sijoitettujen vakuutusmaksujen määrää pienempi, lisättynä mainitun indeksin mahdollisella positiivisella kehityksellä. Siinä tapauksessa, että vakuutussopimus puolestaan päätettäisiin ennen sen voimassaoloajan päättymistä, kyseinen vakuutusyritys sitoutui palauttamaan vakuutetulle määrän, joka vastasi hänen tuolloisten sijoitusrahasto-osuuksiensa, joiksi hänen vakuutusmaksunsa oli muunnettu, nykyarvoa vastaavan määrän.

34 Mainitussa sopimuksessa ei täsmennetty sijoitusrahasto-osuuksien, koko rahaston nettovarallisuuden tai todistusten, joihin mainitun rahaston käytettävissä olevat varat oli sijoitettu, arvostamiseen sovellettavia sääntöjä, eikä siinä myöskään täsmennetty indeksin, johon näiden todistusten tuotto perustui, laskentamenetelmää. Kyseisen sijoitusrahaston säännöissä todettiin kuitenkin, että sijoitukseen kohdistui mainittujen todistusten liikkeeseenlaskijan luottoriski.

35 A liittyi ilmoituksella, joka tuli voimaan 8.10.2010, vakuutettuna 15 vuoden ajaksi O:n tekemään ryhmähenkivakuutussopimukseen, ja hän sitoutui tältä osin maksamaan ensimmäisen vakuutusmaksun ja sen jälkeen juoksevat kuukausittaiset vakuutusmaksut.

Ryhmähenkivakuutukseen liittyminen tapahtui sellaisen tapaamisen yhteydessä, joka O:n työntekijän kanssa järjestettiin yhdessä kyseisen yhtiön toimipisteistä ja jonka kuluessa kyseinen työntekijä tarjosi A:lle sijoitusrahastoon sidotun henkivakuutussopimuksen tekemistä. Kyseisen sijoitusrahaston säännöt ja vakuutusehdot annettiin A:lle hänen liittyessään kyseiseen sopimukseen.

36 Sopimuksen oltua voimassa seitsemän vuotta A irtisanoi sen sijoitettujen varojen huomattavan arvonmenetyksen takia. Kyseinen vakuutusyritys suoritti hänelle takaisinostoarvona määrän, joka vastasi hänen sijoitusrahasto-osuuksiensa arvoa kyseisen sopimuksen irtisanomisajankohtana, eli noin kolmasosaa hänen maksamiensa vakuutusmaksujen määrästä vähennettynä selvityskuluilla.

37 A katsoi joutuneensa väärin perustein tapahtuneen myynnin ja sopimattoman kaupallisen menettelyn kohteeksi, joten hän nosti maksukanteen ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa. Kanteensa tueksi A arvostelee O:ta muun muassa siitä, että se johti häntä harhaan sen sijoituksen luonteen osalta, johon vakuutusmaksut oli tarkoitus kohdistaa.

38 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa tässä yhteydessä, että siltä osin on kyse muista kieliversioista kuin puolankielisestä versiosta, sopimuksentekoa edeltävää tiedottamista koskeva velvollisuus, josta säädetään direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohdassa, luettuna yhdessä kyseisen direktiivin liitteessä III olevan A kohdan a.11 ja a.12 alakohdan kanssa, ja direktiivin 2009/138 185 artiklan 3 kohdassa, vaikuttaisi edellyttävän tietojen antamista sijoitusrahastoihin sidottujen henkivakuutusten perustana olevien varojen luonteesta, lajista ja ominaispiirteistä.

39 Mainittu tuomioistuin toteaa, että silloin kun kyseiset vakuutuksen perustana olevat varat muodostuvat johdannaisista, kyseisissä säännöksissä säädetään velvollisuudesta antaa samat tiedot kuin ne, joita edellytetään direktiivin 2004/39 19 artiklan 3 kohdassa ja direktiivin 2014/65 24 artiklan 4 kohdassa, eli asianmukaiset tiedot kyseisistä tuotteista ja ehdotetuista sijoitusstrategioista ja muun muassa tietoja mainittujen perustana olevien varojen arvonmääritysmenetelmästä ja mainittuihin tuotteisiin ja niiden liikkeeseenlaskijaan liittyvistä riskeistä.

40 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin nimittäin katsoo, että vaikka kyseisiä direktiivejä ei sovelleta vakuutusyrityksiin, direktiivin 2004/39 10 perustelukappaleen ja direktiivin 2014/65 87 perustelukappaleen valossa olisi perusteltua soveltaa vahvistettuun tiedottamisvelvollisuuteen perustuvaa erityistä suojelua kuluttajiin, jotka joko vakuutuksenottajana tai ryhmävakuutuksen vakuutettuna tekevät sijoitusrahastoon sidotun henkivakuutussopimuksen, koska heille myydään vakuutuksen muodossa nimenomaan sijoitustuotteita, muun muassa johdannaisia.

41 Mainitun tuomioistuimen mukaan tästä seuraisi, että kyseinen vakuutusyritys ja vakuutuksenottaja O eivät nyt käsiteltävässä asiassa ole täysimääräisesti täyttäneet tiedottamisvelvollisuutta, joka niillä on vakuutettuun A:han nähden. Mainitun tuomioistuimen mukaan tämä voisi lisäksi merkitä direktiivin 2005/29 5 ja 7 artiklassa tarkoitettua sopimatonta kaupallista menettelyä, koska kyseisen direktiivin 10 perustelukappaleessa viitataan tarpeeseen tarjota erityisen korkeatasoinen suoja kuluttajalle sellaisten rahoituspalvelutuotteiden markkinoilla, joihin liittyy suuri riski.

42 Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie (Varsovan Warszawa-Wolan kaupunginosan piirioikeus, Puola) on tässä tilanteessa päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

1) Onko [direktiivin 2009/138] 185 artiklan 3 kohdan i alakohtaa ja [direktiivin 2002/83] 36 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä [kyseisen direktiivin] liitteessä III olevan [A kohdan a.12 alakohdan] kanssa, tulkittava siten, että kun on kyse sellaista sijoitussidonnaista henkivakuutusta koskevista sopimuksista (sijoitusrahastoon sidottu henkivakuutus), jonka perustana olevat varat muodostuvat johdannaisista (tai strukturoiduista rahoitusvälineistä, joihin sisältyy johdannaisia), vakuutuksenantaja tai vakuutuksenottaja (joka tarjoaa tällaisen vakuutuksen, myy vakuutustuotteen, 'myy' vakuutuksen) on velvollinen ilmoittamaan vakuutetulle kuluttajalle tiedot kohde-etuutena toimivan rahoitusvälineen (johdannainen tai strukturoitu rahoitusväline, johon sisältyy johdannainen) luonteesta, tyyppierittelyn ja ominaispiirteet (englanniksi 'indication of the nature', saksaksi 'Angabe der Art', ranskaksi 'indications sur la nature'), vai riittääkö, että ilmoitetaan ainoastaan vakuutuksen perustana olevien varojen laji ilmoittamatta tämän välineen ominaispiirteitä?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan, että vakuutuksenantaja tai vakuutuksenottaja (joka tarjoaa tällaisen vakuutuksen, myy vakuutustuotteen, 'myy' sijoitusidonnaisen vakuutuksen – sijoitusrahastoon sidotun vakuutuksen) on velvollinen ilmoittamaan kuluttajalle tiedot kohde-etuuden (johdannainen tai strukturoitu rahoitusväline, johon sisältyy johdannainen) luonteesta, tyyppierittelyn ja ominaispiirteet, onko
[direktiivin 2009/138] 185 artiklan 3 kohdan i alakohtaa ja [direktiivin 2002/83] 36 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä [kyseisen direktiivin] liitteessä III olevan [A kohdan a.12 alakohdan] kanssa, tulkittava siten, että vakuutetulle kuluttajalle kohde-etuutena toimivan rahoitusvälineen (johdannaisen tai strukturoidun rahoitusväline, johon sisältyy johdannainen) luonteesta, tyyppierittelystä ja ominaispiirteistä ilmoitettavien tietojen on sisällettävä samat tiedot kuin [direktiivin 2004/39] 19 artiklan 3 kohdassa ja [direktiivin 2014/65] 24 artiklan 4 kohdassa vaaditaan, toisin sanoen monitahoista tietoa johdannaisista ja ehdotetuista sijoitusstrategioista; tähän tulisi sisältyä asianmukaista neuvontaa ja varoituksia kyseisiin rahoitusvälineisiin tehtäviin sijoituksiin ja erityisiin sijoitusstrategioihin sisältyvistä riskeistä, mukaan lukien erityisesti tiedot vakuutuksenantajan tai laskenta-asiamiehen soveltamasta kohde-etuutena toimivan rahoitusvälineen arvonmääritysmenetelmästä vakuutusturvan kestoaikana, tiedot johdannaiseen ja sen liikkeeseenlaskijaan liittyvistä riskeistä, mukaan lukien tiedot johdannaisen arvon ajallisista muutoksista, erityisistä tekijöistä, jotka ovat ratkaisevia näissä muutoksissa, ja niiden vaikutuksen asteesta arvoon?

3) Onko direktiivin 2009/138 185 artiklan 4 kohtaa tulkittava siten, että kun on kyse sellaista sijoitussidonnaista henkivakuutusta koskevista sopimuksista (sijoitusrahastoon sidottu henkivakuutus), jossa rahaston perustana on johdannainen (tai strukturoitu rahoitusväline, johon sisältyy johdannainen), vakuutuksenantaja tai vakuutuksenottaja (joka tarjoaa tällaisen vakuutuksen, myy vakuutustuotteen, 'myy' vakuutuksen) on velvollinen ilmoittamaan vakuutettuna olevalle kuluttajalle samat tiedot kuin direktiivin
2004/39/EY 19 artiklan 3 kohdassa ja direktiivin 2014/65/EU 24 artiklan 4 kohdassa vaaditaan, toisin sanoen monitahoista tietoa johdannaisista ja ehdotetuista sijoitusstrategioista; tähän tulisi sisältyä asianmukaista neuvontaa ja varoituksia kyseisiin rahoitusvälineisiin tehtäviin sijoituksiin ja erityisiin sijoitusstrategioihin sisältyvistä riskeistä, mukaan lukien erityisesti tiedot vakuutuksenantajan tai laskenta-asiamiehen soveltamasta kohde-etuutena toimivan rahoitusvälineen arvonmääritysmenetelmästä vakuutusturvan kestoaikana, tiedot

johdannaiseen ja sen liikkeeseenlaskijaan liittyvistä riskeistä, mukaan lukien tiedot johdannaisen arvon ajallisista muutoksista, erityisistä tekijöistä, jotka ovat ratkaisevia näissä muutoksissa, ja niiden vaikutuksen asteesta arvoon?

4) Jos toiseen tai kolmanteen kysymykseen (tai molempiin kysymyksiin) vastataan myöntävästi, merkitseekö se, että vakuutuksenantaja tai vakuutuksenottaja, joka tarjoaa sijoitussidonnaisen henkivakuutuksen (sijoitusrahastoon sidottu henkivakuutus), ei ilmoita vakuutettuna olevalle kuluttajalle vaadittuja (toisessa ja kolmannessa kysymyksessä tarkoitettuja) tietoja tarjottaessa kuluttajalle vakuutusta, [direktiivin 2005/29] 5 artiklassa tarkoitettua sopimatonta kaupallista menettelyä, tai merkitseekö vaadittujen tietojen ilmoittamatta jättäminen tämän direktiivin 7 artiklassa tarkoitettua harhaanjohtavaa kaupallista menettelyä?

5) Jos sekä toiseen että kolmanteen kysymykseen vastataan kieltävästi, merkitseekö se, että vakuutuksenantaja tai vakuutuksenottaja (joka tarjoaa tällaisen vakuutuksen, myy vakuutustuotteen, ’myy’ sijoitussidonnaisen henkivakuutuksen – sijoitusrahastoon sidotun henkivakuutuksen) ei selkeästi ilmoita kuluttajalle, että sijoitusrahaston (sijoitusrahastoon sidotun vakuutuksen) varat on sijoitettu johdannaisiin (tai strukturoituihin rahoitusvälineisiin, joihin sisältyy johdannaisia), sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin 5 artiklassa tarkoitettua sopimatonta kaupallista menettelyä, tai merkitseekö vaadittujen tietojen antamatta jättäminen tämän direktiivin 7 artiklassa tarkoitettua harhaanjohtavaa kaupallista menettelyä?

6) Jos sekä toiseen että kolmanteen kysymykseen vastataan kieltävästi, merkitseekö se, että vakuutuksenantaja tai vakuutuksenottaja, joka tarjoaa sijoitussidonnaisen henkivakuutuksen (sijoitusrahastoon sidotun henkivakuutuksen), ei selvitä kuluttajalle yksityiskohtaisesti sen tuotteen tarkkoja ominaispiirteitä, johon sijoitusrahaston (sijoitusrahastoon sidotun henkivakuuuksen) varat on sijoitettu, mukaan lukien tietoja tällaisen välineen toimintaperiaatteista, jos kyseessä on johdannainen (tai strukturoitu rahoitusväline, johon sisältyy johdannainen), sopimattomia kaupallisia menettelyitä koskevan direktiivin 5 artiklassa tarkoitettua sopimatonta kaupallista menettelyä, tai merkitseekö vaadittujen tietojen antamatta jättäminen tämän direktiivin 7 artiklassa tarkoitettua harhaanjohtavaa kaupallista menettelyä?”

Asia C-213/20

43 A, joka on pankkialalla toimiva yhtiö, teki 29.7.2011 vakuutuksenottajana vakuutusyritys A. Towarzystwo Ubezpieczeń Życien kanssa sijoitusrahastoon sidottua ryhmähenkivakuutusta koskevan sopimuksen.

44 Kyseinen sopimus koski vakuutettujen maksamien vakuutusmaksujen keräämistä ja sijoittamista sijoitusrahastoon. Kyseisen rahaston säännöissä, jotka sisältyvät vakuutussopimukseen vakiosopimusehtona, täsmennettiin, että maksuista vähennettäisiin ensiksi vakuutusyrityksen perimä kuukausittainen hallinnointipalkkio, minkä jälkeen maksuilla ostettaisiin sijoitusrahaston osuuksia, joilla kullakin on alkuperäinen yksikköarvo. Kyseiseen rahastoon sijoitetut varat sijoitettiin tämän jälkeen kokonaan strukturoituihin joukkovelkakirjoihin, joiden tuotto perustui niiden liikkeeseenlaskijan vahvistamaan indeksiin.

45 Kyseisissä säännöissä kuvailtiin sijoitukseen liittyviä riskejä, kuten riskejä, jotka liittyvät siihen, että kyseisen indeksin arvo laskee rahoitusmarkkinoiden kehityksen tuloksena, ja riskiä siitä, että osa sijoitetuista varoista voidaan menettää, jos vakuutussopimus irtisanotaan ennen vakuutuskauden päättymistä, ja ilmoitettiin, ettei kyseinen vakuutusyritys voinut ottaa mainittuja riskejä kannettavakseen.

46 G.W. ja E.S. liittyivät 28.11. ja 30.11.2011 jättämillään erillisillä ilmoituksilla vakuutettuina 15 vuoden ajaksi yhtiön A tekemään ryhmähenkivakuutussopimukseen, ja he sitoutuivat maksamaan ensimmäisen vakuutusmaksun ja sen jälkeen juoksevat kuukausittaiset vakuutusmaksut. Sopimukseen liittyminen tapahtui kertaluonteisessa tapaamisessa, joka kyseisen yhtiön tiloissa järjestettiin yhtiön työntekijöiden, joiden titteli oli ”asiakasneuvoja”, kanssa. Kyseiset työntekijät esittelivät heille kyseisen vakuutustuotteen säännölliseen säästämiseen perustuvana sijoituksena. G.W. ja E.S. saivat kyseisessä tapaamisessa liittymistarjouksen ja henkivakuutussopimuksen sopimusehdot, eli yleiset vakuutusehdot ja kyseisen sijoitusrahaston säännöt, ja he jättivät liittymisilmoituksensa. Mainittu yhtiö sai vakuutusyritykseltä välityspalkkion.

47 Liittyessään ryhmähenkivakuutussopimukseen G.W. ja E.S. allekirjoittivat asiakirjan, josta ilmeni yhtäältä, että vakuutuskauden aikana sijoitusrahasto-osuuksien arvo saattaisi vaihdella huomattavasti niiden rahoitusvälineiden arvon mukaan, joihin rahasto sijoitti. Toisaalta tuotteeseen, jonka osalta – koska se ei ollut talletussijoitus – ei taattu sijoitetun pääoman palauttamista vakuutetulle, liittyi erottamattomasti riski kyseisten rahoitusvälineiden liikkeeseenlaskijan maksukyvyttömyydestä. G.W:lle ja E.S:lle ei sitä vastoin annettu asiakirjoja, jotka koskivat mainittujen rahoitusvälineiden hankintaehtoja ja joihin olisi sisältynyt maininta niihin liittyvistä erityisistä sijoitusriskitekijöistä.

48 Sopimuksen oltua voimassa kahdeksan vuotta, joiden aikana kyseisten sijoitusrahasto-osuuksien arvo jatkuvasti aleni, G.W. irtisanoi sopimuksensa 23.1.2019 alkaen. Kyseinen vakuutusyritys maksoi hänelle takaisinostoarvona määrän, joka vastasi hänen rahasto-osuuksiaan ja joka oli suuruudeltaan noin kaksi kolmasosaa hänen maksamiensa vakuutusmaksujen määrästä vähennettynä selvityskuluilla. E.S. ei sitä vastoin ollut irtisanonut sopimustaan ajankohtana, jona ennakkoratkaisupyyntö asiassa C-213/20 tehtiin.

49 G.W. ja E.S. nostivat ennakkoratkaisupyynnön esittäneessä tuomioistuimessa vakuutusyritystä A. Towarzystwo Ubezpieczeń Życiea vastaan kanteen, jossa he vaativat maksamiensa vakuutusmaksujen takaisinmaksua. He väittävät, että koska kyseinen yritys on jättänyt täyttämättä tiedottamisvelvollisuutensa, joka koskee kyseisen vakuutuksen perustana olevien varojen luonnetta ja kaikkia niihin liittyviä riskejä, kyseinen sopimus ja heidän tekemänsä ilmoitukset sopimukseen liittymisestä ovat pätemättömiä ja tehottomia.

50 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa tässä yhteydessä ensinnäkin, että vaikka vakuutettu, joka liittyy vakuutusyrityksen ja vakuutuksenottajan välillä tehtyyn sopimukseen, joka on siviililain 808 1 momentissa tarkoitettu toisen lukuun tehty ryhmähenkivakuutussopimus, ei muodollisesti ole kyseisen sopimuksen osapuoli, hän ottaa täyttääkseen vakuutuksenottajan velvollisuuden maksaa vakuutusmaksuja, ja hän kantaa sijoituksen tosiasialliset taloudelliset vaikutukset ja siihen liittyvän riskin. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan esille tulee näin ollen kysymys siitä, säädetäänkö direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohdassa, että kyseisen direktiivin liitteessä III olevassa A kohdan a.11 ja a.12 alakohdassa mainitut tiedot on annettava myös kyseiselle vakuutetulle.

51 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii toiseksi viimeksi mainitussa säännöksessä tarkoitetun käsitteen ”vakuutuksen perustana olevien varojen luonne” ulottuvuutta. Mainittu tuomioistuin korostaa tältä osin tarvetta ylläpitää annettujen tietojen laajuuden ja niiden monimutkaisuuden tason oikea suhde, mutta toteaa, että vakuutusyrityksen ja sijoitukseen liittyvät riskit kantavan vakuutetun välisellä oikeussuhteella voitaisiin oikeuttaa vaatimus siitä, että vakuutettu saa kaikki tiedot rahoitusvälineiden luonteesta ja niihin liittyvistä riskeistä ja että vakuutusyritys tässä yhteydessä antaa hänelle kaikki kyseisiä tuotteita koskevat tiedot, jotka se saa niiden liikkeeseenlaskijalta.

52 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kolmanneksi esille nostama kysymys koskee ajankohtaa, jona sopimuksentekoa edeltävää tiedottamista koskeva velvollisuus on täytettävä, ja erityisesti direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun käsitteen ”ennen vakuutusopimuksen tekemistä” tulkintaa. Mainittu tuomioistuin toteaa, että Puolan oikeuden säännöksessä, jolla kyseinen säännös pannaan täytäntöön, eli vakuutustoimintalain 13 §:n 4 momentissa, säädetään ainoastaan, että tietyt oikeussuhdetta koskevat tiedot, mukaan lukien myös sijoitusrahaston varojen ominaispiirteet, on sisällytettävä vakuutusta koskevaan vakiosopimukseen. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii tässä yhteydessä näin ollen sitä, olisiko – jotta tiedottamisvelvollisuudelta ei evätä sen tehokasta vaikutusta – tarpeen edellyttää, että vaihe, jolloin tiedot annetaan vakuutetulle, on selvästi erillinen sopimuksentekovaiheeseen nähden.

53 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa neljänneksi, että Puolan oikeudessa oikeussuhteen ilmoitusluonteisia osatekijöitä ei yleensä pidetä oikeussuhteen olennaisena osana, koska niillä ei määritetä suoraan sopimuspuolten oikeuksia ja velvollisuuksia. Mainittu tuomioistuin pohtii kuitenkin, että kun otetaan huomioon direktiivin 2002/83 liitteessä III lueteltujen tietojen laajuus ja tärkeys, olisiko kyseisen direktiivin 36 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä direktiivin 52 perustelukappaleen kanssa, mahdollista tulkita siten, että siinä säädetty tiedottamisvelvollisuus on vakuutussopimuksen tai jopa sen oikeussuhteen, jonka osaksi vakuutettu tulee, olennainen osa.

54 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa lisäksi, ettei kansallinen oikeus tarjoa oikeudellista perustaa sille, että kyseinen oikeussuhde voitaisiin todeta pätemättömäksi sillä perusteella, että todetaan, ettei tiedottamisvelvollisuutta ole noudatettu. Mainittu tuomioistuin toteaa, että ensinnäkin oikeustointen pätemättömyyttä koskevaa siviililain 58 §:n 1 momenttia nimittäin tulkitaan tavallisesti siten, että siinä viitataan ainoastaan siihen, että oikeustoimen sisältö tai kohde ei ole lainmukainen, että toiseksi kansallinen oikeus ei sisällä mitään tätä koskevaa erityistä säännöstöä ja että kolmanneksi tahdonmuodostuksen virheitä koskevien yleisten sääntöjen soveltamiselle on asetettu tiukat edellytykset, joihin sisältyy yhden vuoden määräajan noudattaminen ja sen toteaminen, että virhe oli olennainen ja vaikutti oikeustoimen sisältöön. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan on näin ollen myös määritettävä, säännelläänkö direktiivissä 2002/83 mainitun tiedottamisvelvollisuuden täyttämättä jättämisen oikeudellisia vaikutuksia.

55 Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie (Varsovan Warszawa-Wolan kaupunginosan piirioikeus) on tässä tilanteessa päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko [direktiivin 2002/83] 36 artiklan 1 kohta, luettuna yhdessä saman direktiivin liitteessä III olevan [A kohdan a.12 alakohdan] kanssa, ymmärrettävä siten, että velvollisuus ilmoittaa siinä mainitut tiedot koskee myös vakuutettua, jos vakuutettu ei ole samalla vakuutuksenottaja ja hän on henkilö, joka liittyy kuluttajana vakuutusyrityksen ja vakuutuksenottajana olevan elinkeinonharjoittajan tekemään sijoitusrahastoon sidottuun ryhmähenkivakuutussopimukseen, ja hän on tosiasiallinen sijoittaja vakuutusmaksuina maksettujen varojen osalta?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohta, luettuna yhdessä saman direktiivin liitteessä III olevan [A kohdan a.11 ja a.12 alakohdan] kanssa, ymmärrettävä siten, että ensimmäisessä kysymyksessä kuvatun kaltaisen oikeussuhteen yhteydessä velvollisuus ilmoittaa sijoitusrahastoon liittyvien, sen perustana olevien varojen erityispiirteistä merkitsee myös, että vakuutettuna olevalle kuluttajalle on kerrottava tyhjentävällä ja ymmärrettävällä tavalla kaikista niistä riskeistä, jotka liittyvät sijoittamiseen kyseisen rahaston varoihin (kuten strukturoidut joukkovelkakirjat tai johdannaiset), ja niiden lajista ja laajuudesta, vai riittääkö kyseisen säännöksen mukaan, että vakuutetulle ilmoitetaan ainoastaan perustiedot varojen sijoittamiseen sijoitusrahaston välityksellä liittyvän riskin keskeisistä lajeista?

3) Onko direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohta, luettuna yhdessä saman direktiivin liitteessä III olevan [A kohdan a.11 ja a.12 alakohdan] kanssa, ymmärrettävä siten, että ensimmäisessä ja toisessa kysymyksessä kuvatun kaltaisen oikeussuhteen yhteydessä sen perusteella on olemassa velvollisuus kertoa kuluttajalle, joka liittyy henkivakuutussopimukseen vakuutettuna, kaikista sijoitusriskeistä ja niihin liittyvistä piirteistä, joista sijoitusrahaston muodostavien varojen (strukturoitujen joukkovelkakirjojen tai johdannaisten) liikkeeseenlaskija on kertonut vakuutuksenantajalle?

4) Jos edeltäviin kysymyksiin vastataan myöntävästi, onko direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että kuluttajan, joka liittyy vakuutettuna sijoitusrahastoon sidottuun ryhmähenkivakuutussopimukseen, on saatava tiedot sen perustana olevien varojen erityispiirteistä ja näihin varoihin sijoittamiseen liittyvistä riskeistä erillisen sopimuksen tekemistä edeltävän menettelyn yhteydessä, ja onko se siis esteenä sellaiselle kansallisen oikeuden säännökselle kuin [vakuutustoimintalain] 13 §:n 4 momentti, jonka mukaan riittää, että nämä tiedot ilmaistaan vasta vakuutussopimuksessa ja sopimusta tehtäessä, eikä tietojen saamisen ajankohtaa ole yksiselitteisesti ja selvästi irrotettu ja erotettu sopimukseen liittymistä koskevassa menettelyssä?

5) Jos ensimmäiseen, toiseen ja kolmanteen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko direktiivin 2002/36 36 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä saman direktiivin liitteessä III olevan [A kohdan a.11 ja a.12 alakohdan] kanssa, tulkittava myös siten, että siinä säädetyn tiedottamisvelvollisuuden asianmukaista noudattamista on pidettävä sijoitusrahastoon sidotun ryhmähenkivakuutussopimuksen olennaisena osatekijänä, ja voiko näin ollen toteamus, että tätä velvollisuutta ei ole noudatettu asianmukaisesti, johtaa siihen, että vakuutetulle kuluttajalle myönnetään oikeus vaatia kaikkien maksettujen vakuutusmaksujen

palauttamista, koska sopimus mahdollisesti todetaan pätemättömäksi tai alun perin tehottomaksi tai koska yksittäinen ilmoitus tällaiseen sopimukseen liittymisestä todetaan mahdollisesti pätemättömäksi tai tehottomaksi?"

Asian käsittely unionin tuomioistuimessa

56 Asiat C-143/20 ja C-213/20 yhdistettiin 23.3.2021 tehdyllä päätöksellä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 54 artiklan mukaisesti suullista käsittelyä ja asian lopulliseksi ratkaisuksi annettavaa tuomiota varten.

57 Samana päivänä pääasian asianosaisia ja Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklassa tarkoitettuja muita osapuolia kehotettiin työjärjestyksen 61 artiklan 1 kohdan mukaisesti vastaamaan kirjallisesti tiettyihin kysymyksiin. Pääasian asianosaiset asiassa C-213/20, Puolan ja Italian hallitukset sekä komissio toimittivat vastauksensa näihin kysymyksiin.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

58 Ennen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kysymyksiin vastaamista on aluksi määritettävä pääasioissa sovellettavat unionin oikeuden säännökset.

59 Tältä osin on todettava, että ennakkoratkaisupyynnöistä ilmenee yhtäältä asian C-143/20 osalta, että pääasian kantaja on kuulunut vakuutuksen piiriin 8.10.2010 alkaen, joten ryhmähenkivakuutussopimus, johon hän on liittynyt, ja hänen liittymisilmoituksensa on välttämättä tehty ennen kyseistä ajankohtaa. Toisaalta asian C-213/20 osalta ryhmähenkivakuutussopimus, josta on kyse pääasiassa, on tehty 29.7.2011, ja pääasian asianosaiset ovat liittyneet siihen 28.11. ja 30.11.2011 jätetyillä ilmoituksilla.

60 Direktiivin 2009/138 309 artiklan 1 kohdan ja 310 artiklan mukaan mainitun direktiivin 185 artiklaa, jonka täytäntöönpanoa varten varattu määräaika päättyi 31.3.2015, sovelletaan kuitenkin vasta 1.1.2016, jolloin direktiivi 2002/83 kumottiin, alkaen. Tästä seuraa, että pääasioissa on sovellettava ainoastaan direktiivin 2002/83 säännöksiä.

61 Näin ollen on todettava yhtäältä, että koska vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen välille SEUT 267 artiklalla luodussa yhteistyömenettelyssä unionin tuomioistuimen tehtävänä on antaa kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen vastaus, jonka perusteella kansallinen tuomioistuin voi ratkaista siinä vireillä olevan asian, ja tarvittaessa muotoiltava sille esitetyt kysymykset uudelleen (ks. vastaavasti tuomio 26.10.2021, PL Holdings, C-109/20, EU:C:2021:875, 34 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), esitetyt kysymykset on ymmärrettävä siten, että ne koskevat yksinomaan direktiivin 2002/83 säännösten eivätkä myös direktiivin 2009/138 säännösten tulkintaa. Toisaalta on todettava, että koska asiassa C-143/20 esitetty kolmas kysymys koskee yksinomaan viimeksi mainitun direktiivin 185 artiklan 4 kohdan tulkintaa, siihen ei ole aiheellista vastata.

62 Vastaavasti on todettava, että koska mainitussa asiassa esitetty toinen kysymys koskee direktiivin 2014/65 – jota sen 93 artiklan 1 kohdan ja 94 artiklan mukaan sovelletaan vasta 3.1.2018 alkaen, jolloin direktiivi 2004/39 kumottiin – 24 artiklan 4 kohtaa, kysymys on ymmärrettävä siten, että se koskee yksinomaan direktiivin 2004/39 19 artiklan 3 kohtaa.

Ensimmäinen asiassa C-213/20 esitetty kysymys

63 Ensimmäisellä asiassa C-213/20 esittämällään kysymyksellä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko direktiivin 2002/36 36 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että siinä tarkoitetut tiedot on annettava kuluttajalle, joka liittyy vakuutettuna sijoitusrahastoon sidottuun ryhmähenkivakuutussopimukseen, joka on tehty vakuutusyrityksen ja vakuutuksenottajana olevan yrityksen välillä.

64 Tähän kysymykseen vastaamiseksi on aluksi aiheellista täsmentää, että ennakkoratkaisupyynnöistä ja unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta aineistosta ilmenee ensinnäkin, että sopimukset, joista on kyse pääasioissa, ovat sijoitusrahastoihin sidottuja (”unit-linked”) henkivakuutussopimuksia. Kyseiset sopimukset ovat luonteeltaan avoimia ja kollektiivisia, koska ne tehdään vakuutusyrityksen ja vakuutuksenottajana olevan yrityksen välillä siinä tarkoituksessa, että kuluttajille, joiden henkilöllisyys ei kyseisiä sopimuksia tehtäessä ole vielä tiedossa, voidaan ehdottaa, että he liittyvät kyseisiin sopimuksiin niiden tekemisen jälkeen jättämällä yksilöllisen ja erillisen liittymisilmoituksen.

65 Toiseksi on täsmennettävä, että tekemällä kyseisen ilmoituksen kuluttajasta tulee vakuutettu, ja hän sitoutuu maksamaan vakuutusyritykselle ensimmäisen vakuutusmaksun ja sen jälkeen juoksevia kuukausittaisia vakuutusmaksuja. Kyseiset vakuutusmaksut muunnetaan sijoitusrahasto-osuuksiksi, nk. laskentayksiköiksi, ja ne sijoitetaan sitten rahoitusvälineisiin, joista kyseisten osuuksien arvo riippuu ja jotka muodostavat sijoitussidonnaisten vakuutusten perustana olevat varat. Vastikkeena suoritetuista vakuutusmaksuista vakuutusyritys sitoutuu maksamaan vakuutetulle etuuksia, jos hän kuolee tai jos hän on vakuutuskauden päättyessä elossa tai, jos vakuutussopimus irtisanotaan ennen kyseistä ajankohtaa, palauttamaan hänelle määrän, joka vastaa niiden sijoitusrahasto-osuuksien, joiksi hänen vakuutusmaksunsa on muunnettu, nykyarvoa.

66 Kolmanneksi on todettava, että sijoitussidonnaisia ryhmävakuutuksia koskeviin sopimuksiin liittymistä koskevasta menettelystä huolehtii yksinomaan vakuutuksenottajana oleva yritys, joka tarjoaa kuluttajille mahdollisuuden liittyä kyseisiin sopimuksiin vakuutukseen perustuvana pääomasijoituksena ja joka ottaa vastaan tätä koskevat kuluttajien tahdonilmaisut liittymisilmoitusten muodossa ja perii vakuutusyritykseltä välityspalkkion.

67 Näiden täsmennysten jälkeen on ensiksi todettava, että direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohdassa, jonka mukaan ennen vakuutussopimuksen tekemistä vakuutusyrityksen on annettava vakuutuksenottajalle vähintään ne tiedot, jotka ovat kyseisen direktiivin liitteessä III olevassa A kohdassa, ei mitenkään määritellä vakuutussopimuksen ja vakuutuksenottajan käsitteitä eikä mitenkään viitata kansalliseen oikeuteen kyseisten käsitteiden merkityksen osalta.

68 Unionin oikeuden yhtenäinen soveltaminen ja yhdenvertaisuusperiaate edellyttävät näin ollen, että mainittuja käsitteitä on pidettävä unionin oikeuden itsenäisinä käsitteinä, joita on tulkittava koko unionissa yhtenäisesti ottamalla huomioon paitsi kyseisen säännöksen sanamuoto myös sen asiayhteys ja sen säännöstön tavoitteet, jonka osa se on (ks. vastaavasti tuomio 1.3.2012, González Alonso, C-166/11, EU:C:2012:119, 25 kohta ja tuomio 31.5.2018, Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag ym., C-542/16, EU:C:2018:369, 49 kohta).

69 Siltä osin kuin on ensinnäkin kyse vakuutuksenottajan käsitteestä, on todettava yhtäältä, että kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 79 kohdassa, vaikka direktiivin 2002/83 rakenteessa vakuutuksenottajan käsitteen ymmärretään yleisesti tarkoittavan henkilöä, joka

toimii tarjouksen saajana oikeussuhteessa, joka luokitellaan vakuutussopimukseksi, se ei välttämättä merkitse henkilöä, joka tekee vakuutusyrityksessä vakuutussopimuksen, koska vakuutettua itseäänkin pidetään kyseisessä direktiivissä tällaiseen sopimukseen perustuvien oikeuksien ja velvollisuuksien haltijana.

70 Tämä ilmenee erityisesti mainitun direktiivin 2, 35, 39 ja 50 perustelukappaleesta ja direktiivin vastaavista vakuutusteknistä vastuuvelkaa ja taloudellisen aseman tervehdyttämiseen liittyviä toimenpiteitä koskevista säännöksistä, joissa mainitaan tarve turvata vakuutettujen edut ja ne oikeudet, joita heillä on vakuutussopimuksen nojalla. Sama päätelmä voidaan tehdä saman direktiivin 14 artiklan 5 kohdan ensimmäisen alakohdan identtisten säännösten perusteella ja vakuutuskannan luovutusta koskevan 53 artiklan 6 kohdan ensimmäisen alakohdan perusteella, joista ilmenee, että kyseisiä säännöksiä sovelletaan vakuutettuihin samalla tavalla kuin vakuutuksenottajiin, koska heillä on vakuutussopimuksesta johtuvia oikeuksia ja velvollisuuksia.

71 Tällaista tulkintaa tukevat toisaalta direktiivin 2002/83 tavoitteet. Kyseisen direktiivin toisesta ja viidennestä perustelukappaleesta nimittäin ilmenee, että direktiivin tarkoituksena on varmistaa kaikissa jäsenvaltioissa vakuutuksenottajille ja edunsaajille riittävä turva ja myötävaikuttaa siihen, että kaikki vakuutuksenottajat voivat kääntyä minkä tahansa vakuutuksenantajan puoleen (tuomio 2.4.2020, kunsthaus muerz, C-20/19, EU:C:2020:273, 34 kohta).

72 Mainitun direktiivin 52 perustelukappaleessa todetaan tältä osin, että kuluttajalle on annettava kaikki tarpeelliset tiedot, jotta hän voi valita tarpeisiinsa sopivimman sopimuksen, ja että näin ollen on aiheellista sovittaa yhteen vähimmäismääräykset, jotta kuluttaja saa selkeän ja täsmällisen tiedon muun muassa hänelle tarjottujen tuotteiden keskeisistä ominaispiirteistä.

73 Tämän tiedottamista koskevan tavoitteen toteuttamiseksi direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohdassa säädetään, että ennen vakuutussopimuksen tekemistä vakuutuksenottajalle on annettava vähintään ne tiedot, jotka ovat kyseisen direktiivin liitteessä III olevassa A kohdassa (ks. vastaavasti tuomio 5.3.2002, Axa Royale Belge, C-386/00, EU:C:2002:136, 21 kohta; tuomio 19.12.2013, Endress, C-209/12, EU:C:2013:864, 25 kohta ja tuomio 29.4.2015, Nationale-Nederlanden Levensverzekering Mij, C-51/13, EU:C:2015:286, 20 kohta).

74 Unionin tuomioistuin on näin ollen katsonut, että kyseisessä 36 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun vakuutuksenottajan käsitteen rajoittava tulkinta olisi ristiriidassa direktiivin 2002/83 tavoitteiden kanssa, koska se merkitsisi sen suojan rajoittamista, joka kyseisessä direktiivissä annetaan vakuutetuille (ks. vastaavasti tuomio 2.4.2020, kunsthaus muerz, C-20/19, EU:C:2020:273, 35 kohta).

75 Tässä tilanteessa on todettava, että direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohdan systemaattisesta ja teleologisesta tulkinnasta ilmenee, että siinä säädetyn sopimuksentekoa edeltävää tiedottamista koskevan velvollisuuden osalta vakuutuksenottajan käsitteellä tarkoitetaan henkilöä, jolle tehdään tarjous oikeussuhteessa, joka luokitellaan vakuutussopimukseksi, ja jonka on näin ollen valittava vakuutustuote ja joka saa vakuutussopimukseen perustuvat oikeudet ja velvollisuudet, joten kyseinen käsite kattaa myös henkilöt, jotka vakuutuksenottajana olevalle yritykselle osoittamallaan ilmoituksella ovat liittyneet ryhmävakuutussopimukseen ja joista on siten tullut vakuutettuja tällaisen sopimuksen osalta.

76 Siltä osin kuin on toiseksi kyse samassa säännöksessä tarkoitetusta vakuutussopimuksen käsitteestä, on todettava, että unionin tuomioistuin on jo katsonut, että sijoitussidonnaisia vakuutuksia koskevat sopimukset kuuluvat direktiivin 2002/83 aineelliseen soveltamisalaan (ks. vastaavasti tuomio 1.3.2012, González Alonso, C-166/11, EU:C:2012:119, 29 kohta).

77 Lisäksi unionin tuomioistuimen hyvin vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että vakuutustoiminnalle on yleisesti hyväksytyn mukaisesti ominaista, että vakuutuksenantaja sitoutuu ennakolta maksettua vakuutusmaksua vastaan sopimusta tehtäessä sovittuun suoritukseen vakuutetulle vakuutustapahtuman sattuessa (tuomio 26.3.2015, Litaksa, C-556/13, EU:C:2015:202, 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 8.10.2020, United Biscuits (Pensions Trustees) ja United Biscuits Pension Investments, C-235/19, EU:C:2020:801, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Tällainen toiminta edellyttää luonteensa vuoksi vakuutuspalvelun tarjoajan ja henkilön, jonka riskit vakuutuksella katetaan, eli vakuutetun, välistä sopimussuhdetta (tuomio 31.5.2018, Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag ym., C-542/16, EU:C:2018:369, 50 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

78 Unionin tuomioistuin on näin ollen direktiivin 2002/92 yhteydessä katsonut, että jos vakuutusyritys sitoutuu vastikkeena vakuutetun suorittamasta vakuutusmaksusta tekemään suorituksen vakuutetun kuoltua tai muun tapahtuman johdosta, tällainen vakuutussuhde kuuluu kyseisessä direktiivissä tarkoitetun vakuutussopimuksen käsitteen alaan (ks. vastaavasti tuomio 31.5.2018, Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag ym., C-542/16, EU:C:2018:369, 51 kohta).

79 Tätä tulkintaa voidaan soveltaa myös direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohdan tarkoitettuun vakuutussopimuksen käsitteeseen.

80 Nyt käsiteltävän asian osalta on todettava, että kuten tämän tuomion 64–66 kohdassa on huomautettu, kuluttaja, joka päättää liittyä sijoitussidonnaista ryhmävakuutusta koskevaan sopimukseen, hyväksyy näin tehdessään vakuutuksenottajana olevan yrityksen tekemän vakuutustarjouksen. Kyseinen kuluttaja sitoutuu näin ollen maksamaan vakuutusyritykselle vakuutusmaksuja vastikkeena siitä, että kyseinen yritys tekee suorituksia, jos kuluttaja kuolee tai jos hän on elossa vakuutuskauden päättyessä. Mainittu kuluttaja saa näin ollen mainitussa sopimuksessa määrätyt tavanomaiset oikeudet ja velvollisuudet, ja hänestä tulee vakuutussuhteen osapuoli kyseisen yrityksen kanssa.

81 Tässä tilanteessa kyseinen vakuutusyrityksen ja kuluttajan välinen vakuutussuhde kuuluu sellaisenaan direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun vakuutussopimuksen käsitteen alaan, joten kuluttaja, josta tulee tällaiseen suhteen osapuoli liittymällä sijoitussidonnaista ryhmävakuutusta koskevaan sopimukseen, kuuluu kyseisessä säännöksessä tarkoitetun vakuutuksenottajan käsitteen alaan. Sillä, tuleeko kyseisestä kuluttajasta muodollisesti myös mainitun, vakuutusyrityksen ja vakuutuksenottajana olevan yrityksen välillä tehdyn ryhmäsopimuksen osapuoli, ei tältä osin ole merkitystä.

82 Mainitun kuluttajan on ennen liittymistään sijoitussidonnaista ryhmävakuutusta koskevaan sopimukseen näin ollen saatava mainitussa säännöksessä tarkoitetut tiedot, jotta hän voi tehdä tarpeisiinsa sopivinta vakuutustuotetta koskevan tietoisen valinnan.

83 Jotta ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle voidaan antaa hyödyllinen vastaus, jonka perusteella se voi ratkaista pääasiat, on toiseksi vielä määritettävä toimija, jonka on täytettävä direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohdassa säädetty sopimuksentekoa edeltävää tiedottamista koskeva velvollisuus tällaiseen kuluttajaan nähden.

84 Tältä osin on todettava, ettei kyseisessä säännöksessä nimenomaisesti yksilöidä toimijaa, jolla on mainittu tiedottamisvelvollisuus.

85 Unionin tuomioistuin on toki jo todennut direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohtaa edeltäneen sellaisen säännöksen osalta, jonka sanamuoto oli täysin samanlainen, että unionin oikeudessa asetetaan vakuutusyritykselle tällainen velvollisuus antaa vakuutuksenottajalle tiettyjä tietoja (ks. vastaavasti tuomio 19.12.2019, Rust-Hackner ym., C-355/18–C-357/18 ja C-479/18, EU:C:2019:1123, 85 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

86 On kuitenkin aiheellista ottaa huomioon myös sijoitussidonnaisia ryhmävakuutuksia koskevien sopimusten erityispiirteet. Tämän tuomion 64 ja 66 kohdassa esitetyistä näkökohdista ilmenee erityisesti yhtäältä, että menettelyt, jotka koskevat kyseisten sopimusten tekemistä ja niihin liittymistä, merkitsevät luonnostaan kahden erillisen vakuutussuhteen luomista, joista ensimmäinen luodaan vakuutusyrityksen ja tällaisen sopimuksen osalta vakuutuksenottajana olevan yrityksen välille ja joka syntyy tekemällä mainittu sopimus, ja toinen – mahdollinen ja ensimmäistä suhdetta ajallisesti seuraava – suhde vakuutusyrityksen ja vakuutetun kuluttajan välille, ja se puolestaan syntyy kuluttajan ilmoittaessa liittymisestään kyseiseen sopimukseen.

87 Toisaalta on otettava huomioon, että sen menettelyn yhteydessä, jossa kyseinen kuluttaja liittyy mainittuun sopimukseen, vakuutuksenottajana oleva yritys toimii direktiivin 2002/92 2 artiklan 5 kohdassa, luettuna kyseisen direktiivin 9 ja 11 perustelukappaleen valossa, tarkoitettuna vakuutusedustajana, ja siihen sovelletaan näin ollen kyseisen direktiivin 1 artiklan 1 kohdan ja 2 kohdan b alakohdan mukaisesti mainitussa direktiivissä vahvistettuja sääntöjä.

88 Kyseinen vakuutuksenottajana oleva yritys nimittäin harjoittaa korvausta vastaan mainitun direktiivin 2 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua vakuutusedustusta, joka perustuu siihen, että kuluttajille tarjotaan mahdollisuutta liittyä sijoitussidonnaista ryhmävakuutusta koskevaan sopimukseen ja tehdä siten – kuten tämän tuomion 80 ja 81 kohdassa on todettu – henkivakuutussopimus vakuutusyrityksen kanssa ja annetaan sijoitusneuvontaa, joka koskee pääoman sijoittamista siten, että kyseisten kuluttajien maksamat vakuutusmaksut sijoitetaan sijoitussidonnaisen ryhmävakuutuksen perustana oleviin varoihin (ks. vastaavasti tuomio 31.5.2018, Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag ym., C-542/16, EU:C:2018:369, 47–54 ja 58 kohta).

89 Direktiiveistä 2002/83 ja 2002/92 seuraa näin ollen yhtäältä, että ennen sijoitussidonnaista ryhmävakuutusta koskevan sopimuksen tekemistä vakuutusyrityksen on direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohdan mukaisesti annettava vakuutuksenottajana olevalle yritykselle vähintään ne tiedot, jotka ovat kyseisen direktiivin liitteessä III olevassa A kohdassa.

90 Kun otetaan huomioon tällaisen sopimuksen, joka on tarkoitettu jaeltavaksi kuluttajille, luonne ja kyseisen direktiivin 36 artiklan 1 kohtaan, sellaisena kuin sitä on tulkittu tämän tuomion 82 kohdassa, perustuva vaatimus siitä, että kuluttajien on ennen mainittuun sopimukseen liittymistään saatava kyseiset tiedot voidakseen valita tarpeisiinsa sopivimman vakuutustuotteen, vakuutusyritys on velvollinen muotoilemaan mainitut tiedot selkeästi ja täsmällisesti ja mainittujen kuluttajien kannalta ymmärrettävässä muodossa siinä tarkoituksessa, että ne välitetään myöhemmin kuluttajille sen menettelyn kuluessa, jossa he liittyvät kyseiseen sopimukseen.

91 Toisaalta sijoitussidonnaista ryhmävakuutusta koskevan sopimuksen tekevän yrityksen, joka toimii vakuutusedustajana, tehtävänä on välittää samat tiedot, jotka se on saanut vakuutusyritykseltä, kaikille kyseiseen sopimukseen liittyville kuluttajille ennen sopimukseen liittymistä. Kyseisiin tietoihin on sisällytettävä kaikki muut täsmennykset, jotka osoittautuvat tarpeellisiksi, kun otetaan huomioon kyseisen kuluttajan vaatimukset ja tarpeet, jotka on määritettävä mainitun kuluttajan antamien tietojen perusteella. Nämä täsmennykset on direktiivin 2002/92 12 artiklan 3 kohdan ja 13 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti mukautettava mainitun sopimuksen monitahoisuuteen ja ilmoitettava selkeästi ja täsmällisesti kyseisen kuluttajan kannalta ymmärrettävässä muodossa.

92 Kun edellä esitetyt näkökohdat otetaan huomioon, ensimmäiseen asiassa C-213/20 esitettyyn kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että siinä tarkoitetut tiedot on annettava kuluttajalle, joka liittyy vakuutettuna sijoitussidonnaista ryhmävakuutusta koskevaan sopimukseen, joka on tehty vakuutusyrityksen ja vakuutuksenottajana olevan yrityksen välillä. Vakuutusyrityksen on annettava kyseiset tiedot vakuutuksenottajana olevalle yritykselle, jonka on kyseisen säännöksen, luettuna yhdessä direktiivin 2002/92 12 artiklan 3 kohdan kanssa, mukaisesti välitettävä ne kyseiselle kuluttajalle ennen tämän liittymistä kyseiseen sopimukseen, ja kyseisten tietojen on sisällettävä kaikki muut täsmennykset, jotka osoittautuvat tarpeellisiksi, kun otetaan huomioon kyseisen kuluttajan vaatimukset ja tarpeet.

Ensimmäinen ja toinen asiassa C-143/20 esitetty kysymys ja toinen ja kolmas asiassa C-213/20 esitetty kysymys

93 Ensimmäisellä ja toisella asiassa C-143/20 esitetyllä kysymyksellä ja toisella ja kolmannella asiassa C-213/20 esitetyllä kysymyksellä, joita on aiheellista tarkastella yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä kyseisen direktiivin liitteessä III olevan A kohdan a.12 alakohdan kanssa, tulkittava siten, että vakuutuksen perustana olevien varojen luonnetta koskevien tietojen, jotka kuluttajalle on annettava ennen tämän liittymistä sijoitussidonnaista ryhmävakuutusta koskevaan sopimukseen, on sisällettävä tietoja kyseisten vakuutuksen perustana olevien varojen ominaispiirteistä, ja, jos näin on, onko kyseisten tietojen

– sisällettävä tyhjentäviä tietoja kaikkien mainittuihin vakuutuksen perustana oleviin varoihin liittyvien riskien luonteesta ja laajuudesta, ja

– sisällettävä samat tiedot, jotka samojen vakuutuksen perustana olevat varat muodostavien rahoitusvälineiden liikkeeseenlaskija on antanut vakuutusyritykselle direktiivin 2004/39 19 artiklan 3 kohdan nojalla.

94 Tämän tuomion 68 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee tältä osin, että koska direktiivissä 2002/83 ei määritellä kyseisen direktiivin liitteessä III olevan A kohdan a.12 alakohdassa tarkoitettua sijoitussidonnaisten vakuutuksien perustana olevien varojen luonteen käsitettä eikä viitata tältä osin kansalliseen oikeuteen, kyseisen käsitteen merkitys on selvitettävä ottamalla huomioon paitsi käsitteen sanamuoto myös kyseisen säännöksen asiayhteys ja mainitun direktiivin tavoite.

95 On toki todettava, että kun otetaan huomioon mainitun säännöksen sanamuoto, on mahdollista katsoa, että kyseinen käsite viittaa yksinomaan niiden rahoitusvälineiden lajiin, jotka toimivat sen sijoitusrahaston kohde-etuutena, johon kyseinen vakuutus on sidottu. Saman säännöksen systemaattisesta ja teleologisesta tulkinnasta seuraa kuitenkin, että on aiheellista hyväksyä mainitun käsitteen laaja tulkinta ja katsoa, että se koskee myös kyseisten varojen ominaispiirteitä.

96 Kuten tämän tuomion 72 ja 73 kohdassa on todettu, direktiivin 2002/83 52 perustelukappaleesta ja 36 artiklan 1 kohdasta nimittäin seuraa, että kyseisessä säännöksessä säädetyn sopimuksentekoa edeltävää tiedottamista koskevan velvollisuuden tarkoituksena on se, että kuluttajat, jotka harkitsevat liittymistä ryhmähenkivakuutussopimukseen, voivat valita eri vakuutustuotteista tarpeisiinsa sopivimman, varmistamalla sen, että heillä on tätä varten käytettävissään tarvittavat yksityiskohtaiset, täsmälliset ja objektiiviset tiedot ja muun muassa selvää ja täsmällistä tietoa mainittujen vakuutustuotteiden keskeisistä ominaispiirteistä.

97 Sijoitussidonnaisen vakuutuksen tapauksessa vakuutustuote sisältää sijoituselementin (ks. vastaavasti tuomio 31.5.2018, Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag ym., C-542/16, EU:C:2018:369, 57 kohta), jota ei voida erottaa kyseisestä tuotteesta. Kyseinen elementti nimittäin liittyy itse asiassa erottamattomasti kuluttajan päätökseen liittyä kyseiseen vakuutussopimukseen, koska – kuten tämän tuomion 66 kohdassa on todettu – mainittu vakuutustuote esitetään kyseiselle kuluttajalle vakuutukseen perustuvana sijoitusmuotona, joka eroaa muista sijoitusmuodoista, ja kuluttaja myös mieltää sen sellaiseksi.

98 Lisäksi on todettava, että kuten tämän tuomion 65 kohdassa on todettu, mainitulla sijoituselementillä on suora vaikutus mainitusta sopimuksesta johtuvien velvoitteiden täyttämiseen ja oikeuksien käyttämiseen. Yhtäältä kuluttaja, joka liittyy tällaiseen sopimukseen, maksaa vakuutusmaksuja, mutta hän kantaa myös riskit, jotka aiheutuvat kyseisten vakuutusmaksujen sijoittamisesta rahoitusvälineisiin. Toisaalta kyseisen sijoituksen arvonkehitys vaikuttaa suoraan niiden oikeuksien laajuuteen, joita kuluttajalla on kyseisen sopimuksen perusteella, ja muun muassa kyseisen vakuutuksen takaisinostoarvoon siinä tapauksessa, että se irtisanotaan.

99 Tässä yhteydessä sijoitussidonnaisen vakuutuksen perustana olevien rahoitusvälineiden ominaispiirteillä ja muun muassa näiden välineiden luonteella ja tuotolla ja niihin liittyvillä riskeillä on hyvin keskeinen merkitys, jotta kuluttaja voi tehdä tällaista vakuutustuotetta koskevan tietoisen valinnan. Asia on näin varsinkin silloin, kun – kuten nyt käsiteltävässä asiassa – kyseiset vakuutuksen perustana olevat varat ovat johdannaisia tai johdannaisia sisältäviä strukturoituja tuotteita, joihin sijoittaminen on erityisen riskialtista.

100 Direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun velvollisuuden tehokkaan vaikutuksen säilyttämiseksi tietojen, jotka on annettava kuluttajalle, joka harkitsee liittymistä sopimukseen, on näin ollen sisällettävä tietoja mainittujen vakuutuksen perustana olevien varojen ominaispiirteistä.

101 Mainitun direktiivin 52 perustelukappaleesta ja liitteessä III olevasta A kohdasta seuraa kuitenkin, että kyseisten tietojen on oltava paitsi riittävän selvät, täsmälliset ja ymmärrettävät, jotta kyseinen kuluttaja voi tehdä tarpeisiinsa sopivinta vakuutustuotetta koskevan perustellun ja tietoisen valinnan, myös – kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 96 kohdassa – objektiivisesti tarpeellisia tämän valinnan tekemiseksi.

102 Näin ollen on katsottava, että mainitun direktiivin liitteessä III olevan A kohdan a.12 alakohdassa tarkoitettu vakuutuksen perustana olevien varojen luonnetta koskevien tietojen käsite kattaa ainoastaan kyseisten vakuutuksen perustana olevien varojen ominaispiirteitä koskevat tiedot, jotka ovat tässä tarkoituksessa keskeisiä. Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 100 ja 102 kohdassa, näiden tietojen on sisällettävä selvä, täsmällinen ja ymmärrettävässä muodossa esitetty kuvaus kyseisten varojen taloudellisesta ja oikeudellisesta luonteesta, mukaan lukien niiden tuottoa koskevista yleisistä periaatteista.

103 Kyseisten tietojen on lisäksi sisällettävä selviä, täsmällisiä ja ymmärrettävässä muodossa esitettyjä tietoja mainittuihin vakuutuksen perustana oleviin varoihin liittyvistä rakenteellisista riskeistä, eli riskeistä, jotka liittyvät erottamattomasti kyseisten varojen luonteeseen ja jotka voivat suoraan vaikuttaa vakuutussuhteesta johtuviin oikeuksiin ja velvollisuuksiin, kuten riskit, jotka liittyvät sen sijoitusrahaston osuuksien, johon sijoitussidonnainen vakuutus on sidottu, arvonalentumiseen tai vakuutuksen perustana olevat varat muodostavien rahoitusvälineiden liikkeeseenlaskijan luottoriskiin.

104 Mainittujen tietojen ei sitä vastoin tarvitse välttämättä sisältää yksityiskohtaista ja tyhjentävää kuvausta kaikkien sijoitussidonnaisen vakuutuksen perustana oleviin varoihin liittyvien sijoitusriskien – kuten sellaisten riskien, jotka seuraavat vakuutukset perustana olevat varat muodostavien rahoitusvälineiden erityispiirteistä tai sen indeksin arvon laskemisessa käytetystä teknisestä menetelmästä, johon kyseisten rahoitusvälineiden tuotto perustuu – luonteesta ja laajuudesta.

105 Vastaavasti direktiivin 2002/83 liitteessä III olevan A kohdan a.12 alakohdassa tarkoitettujen vakuutuksen perustana olevien varojen luonnetta koskevien tietojen ei välttämättä tarvitse sisältää samoja tietoja, jotka mainittujen rahoitusvälineiden liikkeeseenlaskija on sijoituspalvelujen tarjoajana velvollinen antamaan asiakkailleen direktiivin 2004/39 19 artiklan 3 kohdan nojalla.

106 On nimittäin todettava, että mainitun säännöksen mukaan kyseisten tietojen on oltava erityisesti sellaisia, että sijoituspalvelujen vastaanottaja kykenee ymmärtämään mainitun liikkeeseenlaskijan hänelle tarjoaman rahoitusvälineen luonteen ja erityisen lajin, joten kyseiset tiedot eivät ole kuluttajan kannalta tarpeellisia, jotta hän voi tämän tuomion 101 artiklassa tarkoitetulla tavalla valita tarpeisiinsa sopivimman vakuutustuotteen.

107 Se, että vakuutusyritys ja sijoitussidonnaista ryhmävakuutusta koskevan sopimuksen osalta vakuutuksenottajana oleva yritys velvoitettaisiin antamaan mainitut tiedot kuluttajalle ennen hänen liittymistään kyseiseen sopimukseen, merkitsisi lisäksi sitä, että direktiivin 2004/39 soveltamisalaan sisällytettäisiin henkilöitä, jotka on nimenomaisesti suljettu kyseisen soveltamisalan ulkopuolelle unionin lainsäätäjän sellaisen tarkoituksellisen valinnan perusteella, joka koskee vakuutusyrityksiä ja vakuutusedustajia kyseisen direktiivin – sellaisena kuin unionin tuomioistuin on tulkinnut sitä 31.5.2018 antamassaan tuomiossa Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag ym. (C-542/16, EU:C:2018:369, 61–69 kohta) – 2 artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 2 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti.

108 Ensimmäiseen ja toiseen asiassa C-143/20 esitettyyn kysymykseen ja toiseen ja kolmanteen asiassa C-213/20 esitettyyn kysymykseen on näin ollen vastattava, että direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä kyseisen direktiivin liitteessä III olevan A kohdan a.12 alakohdan kanssa, on tulkittava siten, että vakuutuksen perustana olevien varojen luonnetta

koskevien tietojen, jotka kuluttajalle on annettava ennen tämän liittymistä sijoitussidonnaista ryhmävakuutusta koskevaan sopimukseen, on sisällettävä tietoja kyseisten vakuutuksen perustana olevien varojen keskeisistä ominaispiirteistä. Näiden tietojen

– on sisällettävä selviä, täsmällisiä ja ymmärrettävässä muodossa esitettyjä tietoja mainittujen vakuutuksen perustana olevien varojen taloudellisesta ja oikeudellisesta luonteesta ja niihin liittyvistä rakenteellisista riskeistä, mutta

– niiden ei välttämättä tarvitse sisältää tyhjentäviä tietoja kaikkien sellaisten riskien luonteesta ja laajuudesta, jotka liittyvät sijoittamiseen kyseisiin vakuutuksen perustana oleviin varoihin, eikä samoja tietoja, jotka vakuutuksen perustana olevat varat muodostavien rahoitusvälineiden liikkeeseenlaskija on antanut vakuutusyritykselle direktiivin 2004/39 19 artiklan 3 kohdan nojalla.

Neljäs asiassa C-213/20 esitetty ennakkoratkaisukysymys

109 Neljännellä asiassa C-213/20 esittämällään kysymyksellä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että kyseisen direktiivin liitteessä III olevan A kohdan a.12 alakohdassa tarkoitetut tiedot on välttämättä annettava kuluttajalle, joka liittyy vakuutettuna sijoitussidonnaista ryhmävakuutusta koskevaan sopimukseen, erillisessä sopimuksentekoa edeltävässä menettelyssä, ja onko se näin ollen esteenä kansalliselle säännökselle, jonka nojalla on riittävää, että mainitut tiedot mainitaan kyseisessä sopimuksessa.

110 Tähän kysymykseen vastaamiseksi on todettava ensinnäkin, että direktiivin 2002/83 44 ja 52 perustelukappaleesta ilmenee, ettei kyseisellä direktiivillä ole toteutettu vakuutussopimusoikeuden täysharmonisointia, ja erityisesti, että direktiivillä pyritään ainoastaan sovittamaan yhteen sopimuksentekoa edeltävää tiedottamista koskevat vähimmäismääräykset, joten jäsenvaltioille jätetään mahdollisuus määrätä siitä, miten niiden oikeutta sovelletaan vakuutussopimuksiin, jotka sisältävät niiden alueella sijaitsevia sitoumuksia.

111 Toiseksi on todettava, että kyseisen direktiivin 36 artiklan 1 kohdassa tyydytään säätämään, että tiedot, jotka mainitaan direktiivin liitteessä III olevassa A kohdassa, on annettava vakuutuksenottajalle ”ennen vakuutussopimuksen tekemistä”, täsmentämättä tarkemmin ajankohtaa, jona kyseinen tiedottaminen on tehtävä, tai esimerkiksi sitä, että tiedottamisen pitäisi tapahtua sopimuksentekoa edeltävässä erillisessä menettelyssä.

112 Mainitun direktiivin 36 artiklan 4 kohdassa säädetään kolmanneksi, että sitoumusjäsenvaltio antaa tämän artiklan ja saman direktiivin liitteen III täytäntöönpanoa koskevat yksityiskohtaiset määräykset.

113 Tästä seuraa yhtäältä, että sijoitussidonnaista ryhmävakuutusta koskevan sopimuksen tapauksessa direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut tiedot on annettava kuluttajalle ennen kuin hän allekirjoittaa kyseiseen sopimukseen liittymistä koskevan ilmoituksen, jolla – kuten tämän tuomion 80 ja 81 kohdasta ilmenee – hän ilmaisee suostumuksensa sitoutua mainittuun sopimukseen ja tulee siten osapuoleksi vakuutussuhteeseen vakuutusyrityksen kanssa.

114 Toisaalta on todettava, että koska sääntöjä ei ole harmonisoitu, jäsenvaltioiden asiana on määritellä kyseisen direktiivin 36 artiklan 1 kohdassa säädetyn sopimuksentekoa edeltävää tiedottamista koskevan velvollisuuden täytäntöönpanoa koskevat yksityiskohtaiset säännöt.

Jäsenvaltioiden on näin tehdessään kuitenkin huolehdittava siitä, että mainitun direktiivin tehokas vaikutus varmistetaan sen tavoite huomioon ottaen (ks. vastaavasti tuomio 19.12.2013, Endress, C-209/12, EU:C:2013:864, 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

115 Tältä osin on katsottava, että – kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 111 kohdassa huomauttanut – direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohdasta ja saman direktiivin 52 perustelukappaleesta ilmenee, että koska mainitussa direktiivissä erotetaan toisistaan ajankohta, jona direktiivin liitteessä III olevassa A kohdassa luetellut tiedot on annettava, ja ajankohta, jona vakuutussopimus tehdään tai siihen liitytään, mainitun direktiivin tarkoituksena on mahdollistaa se, että kuluttajalla on käytettävissään tietty aika, jotta hän voi saatavilla olevien vakuutussopimusten joukosta valita tarpeisiinsa sopivimman ja tehdä perustellun päätöksen siitä, haluaako hän sitoutua sopimukseen.

116 Jotta kuluttaja voisi hyödyntää mainittuja tietoja tässä tarkoituksessa, hänen on saatava ne hyvissä ajoin ennen sopimuksen tekemistä eikä vasta sopimuksentekovaiheessa (ks. vastaavasti tuomio 18.12.2014, CA Consumer Finance, C-449/13, EU:C:2014:2464, 46 kohta ja tuomio 25.6.2020, Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände, C-380/19, EU:C:2020:498, 34 kohta), koska muuten on vaarana, että direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohdassa säädetty sopimuksentekoa edeltävää tiedottamista koskeva velvollisuus menettää tehokkaan vaikutuksensa.

117 Toimivaltaisten kansallisten tuomioistuinten tehtävänä on asian asiayhteys ja kyseisen sijoitussidonnaista ryhmävakuutusta koskevan sopimuksen ominaispiirteet huomioon ottaen arvioida, onko kyseisen velvollisuuden täytäntöönpanoa koskevilla yksityiskohtaisilla säännöksillä annettu kuluttajalle mahdollisuus tehdä tarpeisiinsa sopivinta vakuutustuotetta koskeva perusteltu ja tietoinen valinta.

118 Kun kaikki edeltävät näkökohdat otetaan huomioon, neljänteen asiassa C-213/20 esitettyyn kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, ettei kyseisen direktiivin liitteessä III olevan A kohdan a.12 alakohdassa tarkoitettuja tietoja ole välttämättä annettava kuluttajalle, joka liittyy vakuutettuna sijoitussidonnaista ryhmävakuutusta koskevaan sopimukseen, erillisessä sopimuksentekoa edeltävässä menettelyssä, ja ettei se ole esteenä kansalliselle säännökselle, jonka nojalla on riittävää, että kyseiset tiedot mainitaan kyseisessä sopimuksessa, kunhan kyseiset tiedot annetaan kyseiselle kuluttajalle ennen hänen liittymistään sopimukseen riittävän ajoissa, jotta hän voi tehdä tarpeisiinsa sopivinta vakuutustuotetta koskevan perustellun ja tietoisen valinnan.

Viides asiassa C-213/20 esitetty kysymys

119 Viidennellä asiassa C-213/20 esittämällään kysymyksellä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että siinä velvoitetaan katsomaan, että kyseisen direktiivin liitteessä III olevan A kohdan a.12 alakohdassa tarkoitettujen tietojen antamista koskevan velvollisuuden virheellinen täytäntöönpano johtaa sijoitussidonnaista ryhmävakuutusta koskevan sopimuksen tai sitä koskevan liittymisilmoituksen pätemättömyyteen tai tehottomuuteen ja synnyttää näin ollen kyseiseen sopimukseen liittyneelle kuluttajalle oikeuden maksettujen vakuutusmaksujen takaisinmaksuun.

120 Tältä osin on todettava, että samoista näkökohdista, jotka on esitetty tämän tuomion 110–114 kohdassa, seuraa, ettei kyseisellä direktiivillä säännellä oikeudellisia seurauksia, joita aiheutuu mainitussa säännöksessä säädetyn sopimuksentekoa edeltävää tiedottamista koskevan

velvollisuuden noudattamatta jättämisestä tai virheellisestä täytäntöönpanosta, ja että jäsenvaltioiden asiana on näin ollen säännellä näitä vakuutussopimusoikeuteen liittyviä näkökohtia huolehtien samalla siitä, että mainitun direktiivin tehokas vaikutus varmistetaan direktiivin tavoite huomioon ottaen.

121 Tätä päätelmää tukee tulkinta, jonka unionin tuomioistuin on vahvistanut muiden sellaisten säännösten osalta, jotka – kuten direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohtakin – ovat kyseisen direktiivin III osaston 4 luvussa, jonka otsikko on ”Sopimusoikeus ja vakuutusehdot”, ja erityisesti direktiivin 35 artiklan 1 kohdan ja 36 artiklan 3 kohdan osalta.

122 Siltä osin kuin on kyse yhtäältä tiedoista, jotka ovat kyseisen direktiivin 36 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja lisätietoja direktiivin 2002/83 liitteessä III oleviin tietoihin nähden ja joiden antamista sopimusjäsenvaltio voi vaatia, unionin tuomioistuin on katsonut, että vaikutuksilla, joita kansallisessa oikeudessa liitetään tietojen antamatta jättämiseen, ei lähtökohtaisesti ole merkitystä sen kannalta, ovatko kansalliset säännöt kyseisessä säännöksessä säädetyn tiedottamisvelvollisuuden mukaisia (ks. vastaavasti tuomio 29.4.2014, Nationale-Nederlanden Levensverzekering Mij, C-51/13, EU:C:2015:286, 36 kohta).

123 Siltä osin kuin on toisaalta kyse direktiivin 2002/83 35 artiklan 1 kohdassa vahvistetusta vakuutuksenottajan oikeudesta peruuttaa vakuutussopimus, unionin tuomioistuin on katsonut, että jäsenvaltioiden asiana on säätää peruuttamisen muista kuin kyseisessä säännöksessä tarkoitetuista oikeusvaikutuksista huolehtien samalla siitä, että kyseisen direktiivin tehokas vaikutus varmistetaan direktiivin tavoite huomioon ottaen, ja että kansallisten tuomioistuinten tehtävänä on tarkistaa, että kansallisessa lainsäädännössä säädetyt menettelyä koskevat yksityiskohtaiset säännöt eivät ole omiaan kyseenalaistamaan peruuttamisoikeuden tehokkuutta siten, että kyseisen oikeuden käyttö tehdään vakuutuksenottajan kannalta vähemmän houkuttelevaksi (ks. vastaavasti tuomio 19.12.2019, Rust-Hackner ym., C-355/18–C-357/18 ja C-479/18, EU:C:2019:1123, 100, 104 ja 117 kohta ja määräys 28.5.2020, WWK Lebensversicherung auf Gegenseitigkeit, C-803/19, ei julkaistu, EU:C:2020:413, 28 ja 37 kohta).

124 Tämän toteamuksen yhteydessä on lisäksi huomautettava, että kuten tämän tuomion 54 kohdassa on todettu, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, ettei kansallisessa oikeudessa tarjota mahdollisuutta todeta vakuutusyrityksen ja vakuutetun välistä vakuutussuhdetta pätemättömäksi sillä perusteella, että direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohdassa, luettuna yhdessä direktiivin liitteessä III olevan A kohdan a.12 alakohdan kanssa, säädetty tiedottamisvelvollisuus on täytetty virheellisesti, koska kansallinen oikeus ei sisällä mitään tätä koskevaa erityistä säännöstöä ja koska oikeustoimien mitättömyyttä ja tahdonmuodostusta koskevia virheitä koskevien yleisten sääntöjen soveltaminen on joko suljettu pois tulkinnalla tai sille on asetettu tiukat ehdot.

125 Tässä tilanteessa on näin ollen kyseisen tuomioistuimen asiana tarkistaa, että oikeusvaikutuksia, jotka sovellettavilla kansallisilla säännöksillä liitetään kyseisen tiedottamisvelvollisuuden virheelliseen täyttämiseen, säännellään siten, että kyseisen velvollisuuden tehokas vaikutus voidaan varmistaa. Mainittu tuomioistuin on näin tehdessään velvollinen tulkitsemaan kyseisiä säännöksiä mahdollisimman pitkälle kyseisen direktiivin sanamuotojen ja tarkoituksen valossa, ja sen on tässä tarkoituksessa arvioitava muun muassa, onko – kun otetaan huomioon perustavanlaatuinen merkitys, joka sijoitussidonnaisen vakuutuksen perustana olevien varojen keskeisiä ominaispiirteitä koskevilla tiedoilla on, kun kuluttaja tekee tarpeisiinsa sopivinta vakuutustuotetta koskevan tietoisen valinnan ja näin ollen myös muodostaa tahtonsa liittyä

kyseiseen sopimukseen – mainitun tiedottamisvelvollisuuden virheellinen täyttäminen on omiaan aiheuttamaan virheen siltä osin kuin on kyse hänen suostumuksestaan tulla mainitun sopimuksen sitomaksi.

126 Kun kaikki edellä esitetyt näkökohdat otetaan huomioon, viidenteen asiassa C-213/20 esitettyyn kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, ettei siinä velvoiteta katsomaan, että kyseisen direktiivin liitteessä III olevan A kohdan a.12 alakohdassa tarkoitettujen tietojen antamista koskevan velvollisuuden virheellinen täytäntöönpano johtaa sijoitussidonnaista ryhmävakuutusta koskevan sopimuksen tai sitä koskevan liittymisilmoituksen mitättömyyteen tai pätemättömyyteen ja synnyttää näin ollen kyseiseen sopimukseen liittyneelle kuluttajalle oikeuden maksettujen vakuutusmaksujen takaisinmaksuun, kunhan kansallisessa lainsäädännössä säädetyt menettelyä koskevat yksityiskohtaiset säännöt, jotka koskevat kyseisen oikeuden käyttämistä, eivät ole omiaan kyseenalaistamaan kyseiseen tiedottamisvelvollisuuteen vetoamista koskevan oikeuden tehokkuutta siten, että kyseisen oikeuden käyttö tehdään vakuutuksenottajan kannalta vähemmän houkuttelevaksi.

Neljäs, viides ja kuudes asiassa C-143/20 esitetty kysymys

127 Neljännellä, viidennellä ja kuudennella asiassa C-143/20 esitetyllä kysymyksellä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko direktiivin 2005/29 7 artiklaa tulkittava siten, että sitä, ettei sijoitussidonnaista ryhmävakuutusta koskevaan sopimukseen liittyvälle kuluttajalle anneta direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohdassa, luettuna yhdessä direktiivin liitteessä III olevan A kohdan a.12 alakohdan kanssa, tarkoitettuja tietoja, on pidettävä edellä mainitussa 7 artiklassa tarkoitettuna harhaanjohtavana mainitsematta jättämisenä.

128 Näihin kysymyksiin vastaamiseksi on aluksi todettava, että direktiiviä 2005/29 sovelletaan sen 3 artiklan 1 kohdan nojalla direktiivin 5 artiklassa tarkoitettuihin elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisiin sopimattomiin kaupallisiin menettelyihin ennen jotakin tuotetta koskevaa liiketointa, sen aikana ja sen jälkeen.

129 Unionin tuomioistuin on täsmentänyt tältä osin ensinnäkin, että kaupallisten menettelyjen käsitteen määritelmän, joka sisältyy kyseisen direktiivin 2 artiklan f alakohtaan, osalta käytetty sanamuoto on erityisen laaja, ja sillä tarkoitettujen menettelyjen on oltava yhtäältä kaupallisia eli elinkeinonharjoittajan toteuttamia ja toisaalta liityttävä välittömästi elinkeinonharjoittajien tuotteen myynnin edistämiseen, myymiseen tai toimittamiseen kuluttajille (ks. vastaavasti tuomio 25.7.2018, Dyson, C-632/16, EU:C:2018:599, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Toiseksi on todettava, että kyseisessä säännöksessä käytetty ilmaisu ”liittyy välittömästi tuotteen myymiseen” kattaa kaikki toimenpiteet, jotka on toteutettu muun muassa sopimuksen tekemiseen liittyen (ks. vastaavasti tuomio 20.7.2017, Gelvora, C-357/16, EU:C:2017:573, 21 kohta). Mainitun direktiivin 2 artiklan c alakohdassa tarkoitetulla tuotteen käsitteellä tarkoitetaan nimittäin kaikkia tavaroita ja palveluja, eikä mitään toimialaa ei ole myöskään suljettu pois (ks. vastaavasti tuomio 3.10.2013, Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs, C-59/12, EU:C:2013:634, 29 kohta). Kolmanneksi saman direktiivin 2 artiklan b alakohdasta ilmenee, että elinkeinonharjoittajan käsitteellä tarkoitetaan ”luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä”, joka harjoittaa vastikkeellista toimintaa, ja edellyttäen, että kyseinen kaupallinen menettely kuuluu toimintaan, jota henkilö harjoittaa ammatti- tai liiketoimintanaan (ks. vastaavasti tuomio 4.10.2018, Kamenova, C-105/17, EU:C:2018:808, 30 ja 35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), myös silloin, kun kyseisiä kaupallisia menettelyjä käyttää toinen yritys, joka toimii kyseisen henkilön nimissä ja/tai sen puolesta (ks. vastaavasti tuomio 17.10.2013, RLvS, C-391/12, EU:C:2013:669, 38 kohta).

130 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava yhtäältä, että tämän tuomion 86–91 kohdassa esitetyistä näkökohdista ilmenee, että direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tietojen antaminen ennen kuluttajan liittymistä sijoitussidonnaista ryhmävakuutusta koskevaan sopimukseen tapahtuu vakuutusyrityksen ja vakuutusedustajana toimivan vakuutuksenottajana olevan yrityksen toimesta ja kuuluu kyseisten yritysten harjoittamaan liiketoimintaan. Toisaalta on todettava, että kuten tämän tuomion 80 ja 81 kohdassa on mainittu, kyseinen tietojen antaminen liittyy välittömästi siihen, että kuluttaja tekee direktiivissä 2002/83 tarkoitetun vakuutussopimuksen. Mainittu tiedottaminen merkitsee näin ollen direktiivissä 2005/29 tarkoitettua kaupallista menettelyä.

131 Seuraavaksi on palautettava mieleen, että direktiivin 2005/29 7 artiklan 1 kohdasta seuraa, että kaupallista menettelyä pidetään harhaanjohtavana ja että se merkitsee näin ollen saman direktiivin 5 artiklan 4 kohdassa tarkoitettua sopimatonta kaupallista menettelyä, jos sen asiayhteydessä, kun otetaan huomioon kaikki seikat ja olosuhteet sekä käytetyn viestintävälineen rajoitukset, kaksi edellytystä täyttyy. Yhtäältä kyseisessä menettelyssä on jätettävä mainitsematta olennaisia tietoja, joita keskivertokuluttaja tarvitsee asiayhteyden mukaan perustellun kaupallisen ratkaisun tekemiseen. Toisaalta mainitun kaupallisen käytännön on saatava tai todennäköisesti saatava keskivertokuluttaja tekemään kaupallinen ratkaisu, jota hän ei muuten olisi tehnyt.

132 Lisäksi on todettava, että kyseisen direktiivin 7 artiklan 2 kohdassa säädetään, että – sillä edellytyksellä, että edeltävässä kohdassa mainittu toinen edellytys täyttyy – kaupallista menettelyä pidetään harhaanjohtavana mainitsematta jättämisenä myös silloin, kun elinkeinonharjoittaja salaa olennaisen tiedon tai antaa sitä epäselvällä, käsittämättömällä tai moniselitteisellä tavalla tai väärään aikaan.

133 Direktiivin 2005/29 7 artiklan 5 kohdan ja kyseisen direktiivin liitteen II tarkastelusta ilmenee, että sekä direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut tiedot että direktiivin 2002/92 12 artiklan 3 kohdassa tarkoitetut tiedot ovat direktiivin 2005/29 7 artiklassa tarkoitettuja olennaisia tietoja.

134 Toisaalta on todettava, että kun otetaan huomioon tämän tuomion 96–101 kohdassa esitetty selkeiden, täsmällisten ja ymmärrettävässä muodossa esitettyjen tietojen, jotka koskevat sijoitussidonnaisen ryhmävakuutuksen perustana olevien varojen keskeisiä ominaispiirteitä, antamisen perustavanlaatuinen merkitys, jotta kuluttaja, joka aikoo liittyä kyseiseen vakuutussopimukseen, voi tehdä tarpeisiinsa sopivinta vakuutustuotetta koskevan perustellun ja tietoisen valinnan, ja kyseisen direktiivin 10 perustelukappaleessa mainittu vaatimus siitä, että kuluttajia on suojeltava, kun kyseessä ovat monimutkaiset tuotteet, joihin liittyy kuluttajan kannalta suuri riski, kuten tietyt rahoituspalvelutuotteet, kyseisten tietojen antamatta jättäminen, salaaminen tai niiden antaminen epäselvällä, käsittämättömällä tai moniselitteisellä tavalla tai väärään aikaan saa todennäköisesti mainitun kuluttajan tekemään kaupallisen ratkaisun, jota hän ei muuten olisi tehnyt.

135 Tässä tilanteessa – ja ellei arvioinnista, joka ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tältä osin tehtävä, muuta johdu – laiminlyönti antaa direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohdassa, luettuna yhdessä kyseisen direktiivin liitteessä III olevan A kohdan a.12 alakohdan kanssa, tarkoitetut tiedot vaikuttaisi kuuluvan direktiivin 2005/29 7 artiklassa tarkoitetun harhaanjohtavan mainitsematta jättämisen käsitteen alaan.

136 Lopuksi on vielä täsmennettävä, ettei kyseisen direktiivin 3 artiklan 4 kohdassa säädettyä poissuljentalauseketta sovelleta direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohdassa ja liitteessä III olevassa kohdassa säädettyihin sopimuksentekoa edeltävää tiedottamista koskeviin sääntöihin.

137 Unionin tuomioistuin on jo katsonut, että direktiivin 2005/29 3 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun kaltaisesta ristiriidasta on nimittäin kyse ainoastaan silloin, kun kyseisen direktiivin ulkopuolisilla säännöksillä, joilla säännellään sopimattomien kaupallisten menettelyjen yksittäisiä näkökohtia, asetetaan elinkeinonharjoittajille direktiivissä 2005/29 vahvistettujen velvoitteiden kanssa yhteensopimattomia velvoitteita jättämättä näille lainkaan liikkumavaraa (tuomio 13.9.2018, Wind Tre ja Vodafone Italia, C-54/17 ja C-55/17, EU:C:2018:710, 61 kohta).

138 On kuitenkin huomautettava, että kuten julkisasiamies on esittänyt ratkaisuehdotuksensa 132 kohdassa, koska direktiivillä 2002/83 ei säännellä kyseisen direktiivin 36 artiklan 1 kohdassa sopimuksentekoa edeltävää tiedottamista koskevan velvollisuuden täyttämättä jättämisen tai virheellisen täyttämisen oikeudellisia seurauksia, kyseisen direktiivin säännösten ja direktiivin 2005/29 säännösten välillä ei ole minkäänlaista ristiriitaa, joten mainittujen säännösten on katsottava täydentävän toisiaan (ks. vastaavasti tuomio 16.7.2015, Abcur, C-544/13 ja C-545/13, EU:C:2015:481, 78 ja 82 kohta).

139 Kun kaikki edeltävät näkökohdat otetaan huomioon, neljänteen, viidenteen ja kuudenteen asiassa C-143/20 esitettyyn kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2005/29 7 artiklaa on tulkittava siten, että sitä, ettei sijoitussidonnaista ryhmävakuutusta koskevaan sopimukseen liittyvälle kuluttajalle anneta direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohdassa, luettuna yhdessä direktiivin liitteessä III olevan A kohdan a.12 alakohdan kanssa, tarkoitettuja tietoja, voidaan pitää edellä mainitussa 7 artiklassa tarkoitettuna harhaanjohtavana mainitsematta jättämisenä.

Oikeudenkäyntikulut

140 Pääasioiden asianosaisten osalta asioiden käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Henkivakuutuksesta 5.11.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/83/EY 36 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että siinä tarkoitetut tiedot on annettava kuluttajalle, joka liittyy vakuutettuna sijoitusrahastoon sidottua ryhmähenkivakuutusta koskevaan sopimukseen, joka on tehty vakuutusyrityksen ja vakuutuksenottajana olevan yrityksen välillä. Vakuutusyrityksen on annettava kyseiset tiedot vakuutuksenottajana olevalle yritykselle, jonka on kyseisen säännöksen, luettuna yhdessä vakuutusedustuksesta 9.12.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/92/EY 12 artiklan 3 kohdan kanssa, mukaisesti välitettävä ne kyseiselle kuluttajalle ennen tämän liittymistä kyseiseen sopimukseen, ja kyseisten tietojen on sisällettävä kaikki muut täsmennykset, jotka osoittautuvat tarpeellisiksi, kun otetaan huomioon kyseisen kuluttajan vaatimukset ja tarpeet.

2) Direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä kyseisen direktiivin liitteessä III olevan A kohdan a.12 alakohdan kanssa, on tulkittava siten, että vakuutuksen perustana olevien varojen luonnetta koskevien tietojen, jotka kuluttajalle on annettava ennen tämän liittymistä sijoitusrahastoon sidottua ryhmähenkivakuutusta koskevaan sopimukseen, on sisällettävä tietoja kyseisten vakuutuksen perustana olevien varojen keskeisistä ominaispiirteistä. Näiden tietojen

– on sisällettävä selviä, täsmällisiä ja ymmärrettävässä muodossa esitettyjä tietoja mainittujen vakuutuksen perustana olevien varojen taloudellisesta ja oikeudellisesta luonteesta ja niihin liittyvistä rakenteellisista riskeistä, mutta

– niiden ei välttämättä tarvitse sisältää tyhjentäviä tietoja kaikkien sellaisten riskien luonteesta ja laajuudesta, jotka liittyvät sijoittamiseen kyseisiin vakuutuksen perustana oleviin varoihin, eikä samoja tietoja, jotka vakuutuksen perustana olevat varat muodostavien rahoitusvälineiden liikkeeseenlaskija on antanut vakuutusyritykselle rahoitusvälineiden markkinoista sekä neuvoston direktiivien 85/611/ETY ja 93/6/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/12/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 93/22/ETY kumoamisesta 21.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/39 19 artiklan 3 kohdan nojalla.

3) Direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, ettei kyseisen direktiivin liitteessä III olevan A kohdan a.12 alakohdassa tarkoitettuja tietoja ole välttämättä annettava kuluttajalle, joka liittyy vakuutettuna sijoitusrahastoon sidottua ryhmähenkivakuutusta koskevaan sopimukseen, erillisessä sopimuksentekoa edeltävässä menettelyssä, ja ettei se ole esteenä kansalliselle säännökselle, jonka nojalla on riittävää, että kyseiset tiedot mainitaan kyseisessä sopimuksessa, kunhan kyseiset tiedot annetaan kyseiselle kuluttajalle ennen hänen liittymistään sopimukseen riittävän ajoissa, jotta hän voi tehdä tarpeisiinsa sopivinta vakuutustuotetta koskevan perustellun ja tietoisen valinnan.

4) Direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, ettei siinä velvoiteta katsomaan, että kyseisen direktiivin liitteessä III olevan A kohdan a.12 alakohdassa tarkoitettujen tietojen antamista koskevan velvollisuuden virheellinen täytäntöönpano johtaa sijoitusrahastoon sidottua ryhmähenkivakuutusta koskevan sopimuksen tai sitä koskevan liittymisilmoituksen mitättömyyteen tai pätemättömyyteen ja synnyttää näin ollen kyseiseen sopimukseen liittyneelle kuluttajalle oikeuden maksettujen vakuutusmaksujen takaisinmaksuun, kunhan kansallisessa lainsäädännössä säädetyt menettelyä koskevat yksityiskohtaiset säännöt, jotka koskevat kyseisen oikeuden käyttämistä, eivät ole omiaan kyseenalaistamaan kyseiseen tiedottamisvelvollisuuteen vetoamista koskevan oikeuden tehokkuutta siten, että kyseisen oikeuden käyttö tehdään vakuutuksenottajan kannalta vähemmän houkuttelevaksi.

5) Sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta 11.5.2005 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/29/EY (sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva direktiivi) 7 artiklaa on tulkittava siten, että sitä, ettei sijoitusrahastoon sidottua ryhmähenkivakuutusta koskevaan sopimukseen liittyvälle

kuluttajalle anneta direktiivin 2002/83 36 artiklan 1 kohdassa, luettuna yhdessä direktiivin liitteessä III olevan A kohdan a.12 alakohdan kanssa, tarkoitettuja tietoja, voidaan pitää edellä mainitussa 7 artiklassa tarkoitettuna harhaanjohtavana mainitsematta jättämisenä.

Allekirjoitukset